

Реєстрація

номер	дата	підпис лаборанта
		кафедри

Рекомендова**но****до захисту**

підпис	ініціали	прізвище наукового
наукового	,	керівника
керівника		

Результат**захисту**

оцінка	дата	захисту
--------	------	---------

Голова ЕК

підпис	ініціали	прізвище
	,	

Члени ЕК

підпис	ініціали	прізвище
	,	

підпис	ініціали	прізвище
	,	

підпис	ініціали	прізвище
	,	

Секретар ЕК

підпис	ініціали	прізвище
	,	

Тема дипломної роботи: Особливості діяльності жіночих/феміністичних організацій України в онлайн – просторі

Автор: Ченська Єлизавета Юріївна, студентка 2-го курсу магістратури факультету соціології КНУ імені Тараса Шевченка.

Анотація: У магістерській роботі здійснено вивчення системи формування, діяльності та управління жіночими об'єднаннями. Зокрема, досліджено історію становлення жіночих організацій та окреслено перспективи їх поступу, комплексно охарактеризовано їх роль та місце у сучасній Україні. Також розкрито ключову роль соціальних мереж як платформи для розповсюдження інформації про діяльність жіночих рухів в Україні.

Ключові слова: жіноче об'єднання, жіночий рух, фемінізм, гендерні стереотипи, Інтернет, соціальні мережі.

Thesis topic: Features of the feminist movement in the modern world. – Manuscript.

Author: Chenska Elisabeth, 6th-year student of the faculty of sociology, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Abstract: The study of the system of forming, activity and management by womanish associations is carried out in master's degree work. In particular, history of becoming of womanish organizations is explored and the prospects of their advancement are outlined, complex their role and place is described in modern Ukraine. The key role of social networks as a platform for the dissemination of information on the activities of women's movements in Ukraine is also revealed.

Keywords: womanish association, womanish motion, feminism, gender stereotypes, Internet, social media.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади дослідження жіночих організацій.....	8
1.1. Сутність поняття та типологія жіночих організацій.....	8
1.2. Жіночі/феміністичні громадські організації.....	Error! Bookmark not defined.
1.3. Міжнародна діяльність жіночих організацій.	26
Висновки до 1 розділу	37
РОЗДІЛ 2. Соціальні мережі як інформаційний ресурс жіночих/феміністичних організацій в Україні.....	39
2.1. Фемінізм у дискурсі сучасного Інтернет-простору.....	38
2.2. Типологія сучасних онлайн-видань феміністичних видань	43
2.3. Феміністичний онлайн – активізм	51
Висновки до 2 розділу	55
РОЗДІЛ 3. Емпіричне дослідження діяльності жіночих/феміністичних організацій в соціальних мережах.....	56
3.1. Організація, методи і методики дослідження	56
3.2. Аналіз отриманих результатів емпіричного дослідження	62
3.3. Розробка практичних рекомендацій.....	71
Висновки до 3 розділу	73
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	77
ДОДАТКИ.....	87

ВСТУП

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку української держави першочерговим завданням постала розробка ефективної моделі діяльності громадських організацій, їх організації та ефективного управління, оскільки саме вони мають усі можливості щодо забезпечення належного рівня функціонування державно-соціальної системи, розв'язання нагальних суспільно-економічних та глобалізаційно-інтеграційних проблем поступу. Жіночі організації є однією з форм налагодження оптимальної комунікативної взаємодії між окремими суб'єктами громадськості та органами державного управління з метою здійснення демократичних перетворень у суспільстві.

Перегляд сучасних концепцій жіночого руху, так само як і пошук його альтернативної етносоціокультурної ідентичності, сприймається далеко неоднозначно. Сьогодні жінка реалізує себе не тільки виконуючи споконвічно властиві їй природні функції, а й прагне до нового усвідомлення своєї автентичності, повного розкриття особистісного потенціалу, шукає альтернативні форми соціально-політичної та культурно-звичаєвої ідентичності. У цьому пошуку важливе місце посідає можливість адекватної візуальної репрезентації жіночої сутності в сучасній вітчизняній державно-управлінській та соціально-економічній культурі, оскільки традиційно в системі патріархальних цінностей жінці відводилась роль пасивного об'єкта суспільних перетворень.

У зв'язку із цим створення, розвиток і підтримка жіночих організацій є значним внеском у зміцнення демократичних засад нашої держави. Усвідомивши себе особистістю, повіривши у своє призначення, жінки через відповідні жіночі громадські організації шукають шляхи, які дають їм змогу повною мірою розкрити інтелектуальні, соціальні та духовні можливості, закладені в них природою [Ковалішина, 2011: с. 72-77].

У XXI столітті світова спільнота вбачає своїм головним завданням подолання будь-яких форм нерівності: класової, гендерної, расової, етнічної,

політичної, економічної та соціально-культурної. У різні історичні періоди роль української жінки в суспільстві була досить великою, проте вона ніколи не мала чітко визначеного статусу. За роки незалежності жіноче питання постало об'єктом особливої уваги. Підтвердженням цього стає активна роль, яку відіграють жіночі громадські організації в державотворчих процесах. Однак про досягнення певної гендерної рівності в українському суспільстві говорити ще зарано, адже й досі чітко не визначені її місце та роль у системі суспільно-політичних відносин, у структурах влади, в економіці, науці, в політичних партіях.

Аналіз досліджень и публікацій: Дослідженню жіночих рухів, жіночих/феміністичних організацій присвятили увагу зарубіжні вчені: М. Мід, С. де Бовуар, К. Мілет, Б. Фрідан, Д. Фрімен, К. Вільсон, Дж. Маккарті, А. Обершол та ін, а також вітчизняні (Е. А. Здравомислова, А. Тьомкіна, О. В. Рябов, С.Г. Айвазова, О. А. Вороніна, Т. Хома, І.Є. Ворончакова, А. Романюк, М. Кобринська, С. Русова, Х. Алчевська, О. Кобилянська, О. Кісь, О. Маланчук-Рибак, Л. Смоляр, О. Б. Ярош, Н. П. Гапон, І. М. Грабовська, Н. А. Гербут, О. Є. Сорокопуд, Т. Марценюк та інші)

Основною метою даної роботи виступає визначення особливостей діяльності жіночих/феміністичних організацій України в онлайн-просторі.

Завдання дослідження:

- розкрити сутність та дослідити типологію жіночих/феміністичних організацій;
- з'ясувати зміст діяльності жіночих/феміністичних громадських організацій;
- висвітлити діяльність міжнародних жіночих організацій;
- дослідити дискурс фемінізму у сучасному Інтернет-просторі;
- виокремити типологію сучасних онлайн-феміністичних видань;
- дослідити соціальні мережі як засіб інформування суспільства про діяльність жіночих/феміністичних організацій;
- провести емпіричне дослідження жіночих/феміністських організацій.

Об'єктом дослідження виступають жіночі / феміністичні організації .

Предмет дослідження – особливості діяльності жіночих/феміністичних організацій в соціальних мережах.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети в роботі були використані такі методи як аналіз, порівняння, класифікація, узагальнення. Теоретичне осмислення ролі жіночого руху, жіночих/феміністичних організацій, параметрів їх функціонування, соціального теоретизування для аналітичного вивчення організаційного забезпечення діяльності жіночих/феміністичних організацій; емпіричні – соціальне спостереження, традиційний аналіз документів (нормативні документи: звіти та статuti громадських організацій тощо);

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 87 сторінки, список використаних джерел займає 99 позицій.

РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади дослідження жіночих/феміністичних організацій

1.1. Сутність поняття та типологія жіночих/феміністичних організацій

Жіночий рух – це певна організація суспільної діяльності жінок і чоловіків, яка спрямована проти дискримінації жінок, за утвердження рівноправ'я та рівності чоловіків і жінок у всіх сферах життєдіяльності суспільства, за емансипацію та гуманізацію суспільства. Проте на практиці зміст цього поняття є ширшим і різноманітнішим. Його істотна трансформація відбувається із розвитком науки, суспільно-політичних і економічних відносин, демократичних перетворень у світі, а також зміною суспільної свідомості.

Відповідно до цього, жіночий рух розглядається в аспекті жіночих організацій. Жіночі організації – це масові об'єднання людей, що виникають за їх ініціативою для реалізації довгострокових цілей, мають свій статут і характеризуються чіткою структурою.

Сьогодні як належне сприймаються рівні права чоловіків та жінок на отримання всебічної освіти, гідної професії, можливості володіння майном, участі у державних справах, формуванні органів влади. У конституціях переважної більшості держав світу закріплено ці рівні права. Власне у цих досягненнях неабияку роль відіграв процес зародження, становлення та формування руху жінок за свої права. Інституалізація, себто оформлення жіночих організацій як суб'єктів суспільного життя, відбулася після проголошення України незалежною державою сприяло тому, що цей процес набрав особливої інтенсивності.

Перший етап жіночого руху в нашій державі, його організаційного становлення та оформлення, розпочався у другій половині 80-х років минулого століття й завершився після проголошення незалежності України. У роки, що передували проголошенню незалежності, та у перші роки становлення української державності важливого значення набуло усвідомлення людьми власної національно-культурної ідентичності. Ідеї національного відродження,

державної незалежності у той час були єдиною альтернативою комуністичній ідеології. Тому перші жіночі організації демократичного спрямування формувалися під переважаючим впливом національно-визвольних ідей, а пріоритетними завданнями своєї діяльності вбачали у побудові незалежної національної держави, відродження українських звичаїв і традицій. Проте надалі національна парадигма вже не була домінуючою в жіночому русі, а створена невдовзі мережа жіночих організацій характеризувалася значною толерантністю до ідеологічної складової, а також різномисленням і різноманітністю ідеологій, намірів та завдань у їхній діяльності.

Другий етап жіночого руху розпочався у 1991 році і його головною особливістю став внутрішній саморозвиток жіночих організованих груп. Вони різнилися як теоретичною основою, так і завданнями й методами діяльності. Відсутність у жінок досвіду формування власних структурних одиниць у громадянському суспільстві вплинула на головні характерні ознаки таких організацій. Вони будувалися за принципом централізму, формального залучення до роботи значної кількості жінок у межах однієї організації, відсутності тісного безпосереднього зв'язку між членами, нав'язливого підкреслювання організаційної незалежності. Усе це призводило до небажання тісно співпрацювати з іншими жіночими організаціями і дистанціювання між ними. Організації відрізнялися за культурним потенціалом, різноплановістю ціннісного зорієнтування, пристосуванням до різномислення тощо [Айвазова, 1995: с. 34-37].

Перший Всеукраїнський з'їзд жіночих організацій (лютий 1994 року) започаткував якісно новий (третій етап) жіночого руху. Цей етап став етапом відкритості до співпраці та взаємодії жіночих організацій, об'єднання зусиль в формуванні стратегії відстоювання інтересів жінок. Об'єктивно лише із цього часу можна стверджувати про існування осмисленого українського жіночого руху як сукупності жіночих організацій і прагнення їх до взаємодії. Вони починають, по-перше, розглядати будь-яку соціальну проблему із погляду жінок, їхніх інтересів, по-друге, висувати завдання про зміну тих соціальних умов, які

генерують та відновлюють дискримінаційні механізми щодо жінок.

Шукаючи шляхи до співпраці та до утвердження гендерних принципів у всіх сферах життєдіяльності особистості-громадянина, жіночі організації своїми акціями та ініціативами підтверджують зворот до загальноцивілізаційних цінностей і саме через участь в роботі міжнародних конференцій, форумів, зібрань, реалізацію міжнародних програм та проектів, співпрацю із міжнародними організаціями, фондами, переконують світову громадськість, що Україна – це не національно ізольоване суспільство.

IV Всесвітня конференція зі стану жінок у суспільстві (Пекін, 1995 рік) та участь українських жіночих організацій в її діяльності суттєво вплинули як на розвиток самого руху, так і на трансформацію жіночої суспільної свідомості. Жінки стали значно активніше засвоювати технології соціального партнерства у взаємовідносинах зі структурами влади та партнерами, навчалися укладати спеціальні угоди і створювали ланцюги громадянських ініціатив. Причому з найгостріших соціальних проблем, на вирішення яких у держави почасти не вистачає ані сил, ані доброї волі. Це проблеми насилля у сім'ї та згвалтування, дитячої безпритульності, наркоманії, торгівлі жінками і дітьми тощо [Нароп, 2010: р. 12-13].

Отже, можна чітко визначити *три етапи*, які пройшов жіночий рух.

Перший – етап саморефлексії, визначення завдань та цілей діяльності.

Другий – пошук шляхів взаємодії із структурами державної влади і партійно-політичної системи.

Третій – самовизначення у контексті громадянського суспільства, оволодіння прийомами і способами діяльності у ньому.

Пошук ідентичності – власних цілей та способів впливу на суспільство, власної стратегічної лінії пов'язує ці етапи в одне ціле і дозволяє говорити про жіночий рух як про соціальне явище.

Нині в Україні нараховується понад 700 жіночих організацій (34 з яких мають статус міжнародних і всеукраїнських) [Попова, 2008: с. 89-92]. Усі вони впливають на вдосконалення законодавства та механізмів щодо поліпшення

становища жінок у суспільстві та прагнуть суспільного визнання організованого жіночого руху як важливого державотвірного чинника. Низкою акцій жінки заявили про себе як про реальну силу. Проте слід визнати, що ця громадсько-політична сила ще молода і почасти багато в чому несформована. Перед нею стоїть низка завдань, серед яких першочерговими є формування ідеології жіночого руху України та утвердження жіночого руху як суб'єкта соціального й політичного творення.

З кожним роком зростає кількість та чисельність різних сучасних жіночих організацій: асоціації, ліги, об'єднання, кризові центри, клуби за інтересами. Згідно з цільовими настановами та формами діяльності, впливом на розвиток жіночого руху і українське суспільство загалом умовно можна типологічно виділити *чотири види груп жіночих організацій*:

1. *Традиційні жіночі організації (історичні)*. Вони переформувалися на підґрунті жіночих організацій, які діяли у різні історичні періоди. Сюди увійшли організації, які мають різні ідейні позиції, часто кардинально протилежні, що свідчить про драматизм історії становлення української державності. При тоталітарному режимі існував строгий контроль над усіма сферами життя суспільства. За таких умов система жіночих рад як громадських організацій формально існувала, але фактично не була самостійною. Всі вони перебували під впливом комуністичної партії, а це і визначало їхні функції. Жіночі ради сутнісно не виражали жіночих інтересів. Навпаки, через них держава впливала на сферу приватного життя та управляла жінками. Жіночі ради у своїй діяльності тут набули суто партійно-профспілкового штибу. Маючи значний досвід організаційної роботи й усвідомлюючи неможливість старої структури організації за нових соціально-політичних умов, що оформилися у кінці 80-х – на початку 90-х років ХХ століття, керівництво жіночих рад у вересні 1990 року виступило з ініціативою їхньої реорганізації. 1990–92 – став періодом структурного переформатування системи жіночих рад. У цей час проводилися регіональні конференції в областях. Цей період завершився тим, що Міністерство юстиції України зареєструвало її у 1993 році [Айвазова, 2008: с. 75].

Дещо по-іншому, на чітко визначених національно-культурних позиціях організовує свою діяльність «Союз українок», що відновив роботу з кінця 80-х років у західних областях, а згодом і по усій території України. Проблеми поліпшення становища жінок союз пов'язував із національним відродженням, створенням національної самостійної держави та громадянського суспільства. На думку організації, в умовах бездержавності реальна рівноправність між жінками та чоловіками неможлива. Основна мета цієї організації – спрямування творчих сил українського жіноцтва на відродження та утвердження у суспільстві історичних святинь, ідеалів та духовної культури українського народу. Статут «Союзу українок», прийнятий на Всеукраїнському установчому з'їзді у грудні 1991 року, визначив організацію як благодійну та громадсько-просвітницьку. Союз проводить широку культурно-просвітницьку роботу, відзначає національні свята та пам'ятні дні. В усіх містах, де створено осередки організації, з 1989 р. відзначається «День Матері», працюють недільні релігійні школи для дітей, проводяться щорічні педагогічні читання.

2. Соціально-орієнтовані жіночі організації. Їхнє створення було відгуком на болючі соціальні проблеми, які зумовлені змінами, що зачепили домінантні підвалини людського буття після розпаду СРСР. Однією з таких гострих проблем, для вирішення якої жінки об'єдналися в організацію, було проходження юнаками служби в армії. Об'єднання жінок для боротьби за права чоловіків та синів не є унікальним, суто українським явищем. На прикладі інших народів спостерігається те, що прямий наступ на родинне життя спонукає жінок долучатися до спільної діяльності. Початком формування неформального руху жінок задля поліпшення стану справ у тодішніх збройних силах стало об'єднання групи жінок у грудні 1989 року. Вони вдалися до тиску на Верховну Раду СРСР для прийняття поправок щодо відтермінування служби студентам вищих навчальних закладів. 31 травня 1990 року в Україні зареєстровано перший Комітет солдатських матерів (м. Запоріжжя). Водночас у різних містах України засновувалися регіональні Комітети солдатських матерів. 14 липня 1990 року у Запоріжжі відбувся Форум солдатських матерів СРСР, а 8 вересня об'єднаний

установчий з'їзд 12 регіональних комітетів заснував «Організацію солдатських матерів України» (ОСМУ). Її діяльність мала політичний характер. Головною метою цієї організації стало сприяння формуванню національної української армії та флоту. Активне лобювання державних органів зумовило те, що Верховна Рада УРСР у липні 1990 року ухвалила постанову про впорядкування призову українців за межі республіки. Однак Указ Президента СРСР від 1 грудня 1990 року фактично скасував цей юридичний акт. За таких умов ОСМУ почала тісно співпрацювати із громадськими організаціями національно-демократичного спрямування задля досягнення незалежності України та формування національних збройних сил. Підтвердженням цього стало звернення II Всеукраїнських зборів Народного руху до народу України «Про службу в армії», під яким поставили підписи

«Організація солдатських матерів України», «Жіноча громада», «Союз українок». У ньому містився заклик до батьків та матерів з вимогою виконання зазначеної постанови Верховної Ради УРСР [Попова, 2008: с. 100].

Основними завданнями ОСМУ були запровадження розгалуженої сітки жіночого громадського контролю в армії; видання газети із правдивою інформацією про стан в збройних силах; об'єднання зусиль жінок-матерів, які прагнули незалежності українських збройних формувань. На початку 90-х років ці завдання виконувалися шляхом проведення мітингів і демонстрацій, на яких висувалися вимоги про потребу створення української державності та численні звернення до органів влади з питань формування української армії. На II з'їзді «Організації солдатських матерів України» (листопад 1991 року) було відзначено спільні успіхи громадськості у наданні амністії солдатам, які самовільно залишили гарнізон із певних причин, проаналізовано роботу регіональних комітетів солдатських матерів у призовних комісіях щодо налагодження громадського контролю над армією та висловлено думку про необхідність якнайшвидшого формування національних збройних сил. Після створення в Україні власних збройних сил організація продовжувала відстоювати інтереси військовослужбовців та членів їх сімей.

Формування професійної армії, ліквідація нестатутних відносин серед військовослужбовців, поліпшення морального та фізичного здоров'я в армії та на флоті – такі завдання ОСМУ на сучасному етапі. ОСМУ – це самопомічне жіноче об'єднання, яке вирішує невпорядковані у нашому суспільстві проблеми. Жінки цієї організації не називають себе феміністками, хоча й активно захищають жіночі права. Їхня діяльність сутнісно зосереджується лише на поліпшенні життя своїх родин. Це дозволило говорити про «громадянський фемінізм». Від самого початку національна належність не була політичним компонентом дій організації. Власне, цим і можна пояснити її успішність та затребуваність суспільством. Ідеологія материнства, на якій ґрунтується ця структура, не визнає національних обмежень і, приймаючи до себе жінок усіх етнічних груп, що проживають в нашій державі, «Організація солдатських матерів України» створила собі моральну й культурну основу діяльності.

Забруднення довкілля, згубні наслідки Чорнобильської катастрофи 1986 року зумовили появу низки жіночих екологічних організацій. Однією з перших була київська регіональна неурядова екологічна організація «Мама-86», заснована групою молодих матерів у 1990 році для захисту київських дітей від шкідливих наслідків індустріального та радіаційно забрудненого міста. Головне завдання організації – підвищення громадянської та екологічної свідомості через конкретну допомогу дітям і мамам, пояснення залежності стану здоров'я від стану довкілля [Бойченко, 1995: с. 60-62].

Як відповідь на погіршення становища сімей в Україні у період трансформації суспільства стало створення жіночих організацій задля захисту багатодітних сімей. Саме ця категорія населення найбільше постраждала за умов лібералізації цін, зниження реальних доходів. З 1993 року в нашій державі діє «Всеукраїнська спілка організацій багатодітних» (ВСОБ), до якої входить 25 колективних членів із 19 областей України. За ініціативи Київського об'єднання багатодітних сімей у березні 1993 року був проведений Всеукраїнський з'їзд багатодітних, учасниками якого стали 400 представників із різних областей. Головними напрямками роботи ВСОБ є оздоровлення дітей, надання

матеріальної допомоги сім'ям, які найбільше її потребують, активна співпраця з державними органами задля розробки законопроектів з питань соціального захисту багатодітних сімей та ін.

Соціально-орієнтовані жіночі організації – це найчисленніша група організацій. Вони не виявляють активності у відстоюванні жіночих прав, а більше зосереджені на вирішенні нагальних соціальних проблем. Орієнтація на соціальний захист маргінальних категорій населення, соціальну роботу об'єднала довкола цих організацій різні категорії жінок і створила підґрунтя для співпраці жінок та чоловіків.

Серед актуальних питань сучасної політики останнім часом дедалі більшу увагу привертає проблема різних форм нелегальної еміграції українських жінок та дівчат за кордон задля працевлаштування та поліпшення матеріального стану своїх сімей. Проте, як свідчать факти, таке працевлаштування почасти перетворюється у торгівлю жінками, які зазнають жорстокої експлуатації, у тому числі сексуальної, медичної, трудової. Аби привернути увагу громадськості та державних структур до проблеми торгівлі жінками, як до питання грубого порушення елементарних прав людини, у травні 1997 року в Україні було створено неурядову організацію «LaStrada-Україна», яка розпочала програму «Запобігання торгівлі жінками у країнах Центральної та Східної Європи», що впроваджена одночасно у Нідерландах, Чехії, Польщі та спрямована на попередження торгівлі жінками та дівчатами, надання профілактичної допомоги тим, хто має намір працювати за кордоном, а також соціальної та юридичної допомоги тим, хто повернувся додому. Спонсором програми виступило керівництво Євросоюзу (м. Гаага, м. Страсбург). В Україні цей проект зосереджений на підтримці громадських неурядових структур, метою діяльності яких є запобігання торгівлі жінками, котрий передбачає дослідження цієї проблеми в нашій державі, а також діяльність в трьох головних напрямках щодо проведення широкої кампанії в засобах масової інформації [Пригожин, 1995: с. 42]:

- організація публічних дебатів шляхом публікації у пресі та поширення

матеріалів, створення спеціальних рубрик і програм, присвячених проблемі вивезення жінок та дітей;

- впровадження освітніх програм, читка лекцій у навчальних закладах;
- надання юридичної і соціальної допомоги потерпілим жінкам: створення гарячої лінії та телефону довіри для консультації жінок, створення мережі соціальної, психологічної та медичної допомоги жертвам торгівлі людьми.

3. Організації ділових жінок. Проблеми, успадковані від тоталітарного часу, новий етап трансформації суспільства, із характерними для нього стратегією постійно наздоганяючої модернізації, наслідуванням чужого досвіду без належного підґрунтя в українському суспільстві, анексія Криму та війна на Донбасі із російським агресором нині призвели до вкрай важкого економічного становища України. За таких умов частина жінок вдалася до активних пошуків шляхів економічного виживання. Їхня економічна активність виявилася у створенні об'єднань економічного характеру на підґрунті ділових відносин. Першим таким об'єднанням ділових жінок була Київська федерація «Либідь», створена наприкінці 1990 року при Київському фонді милосердя і здоров'я. Основними напрямками її роботи були добродійна діяльність, проведення благодійних фестивалів із жіночої проблематики, допомога маргінальним категоріям населення, сприяння жінкам у вдосконаленні та розвитку їх можливостей входження у ринкову економіку [Хасбулатова, 1996: с. 122-128].

Дотримуючись принципів гендерної рівності та паритетної політики, жіночі організації усіх трьох груп спрямовують свої зусилля на зміну стану жінки через досягнення політичних, юридичних, економічних прав, рівних із чоловіками, а не на зміну діючої у соціумі гендерної системи. Сутнісно ідеологічні підходи таких організацій ґрунтуються на визнанні рівності статей та досягненні тих можливостей, якими володіють чоловіки, принцип жіночої відмінності практично не реалізовується цими організаціями.

4. Організації феміністичної орієнтації. Із розвитком жіночого руху в Україні, що зумовлений трансформаційними процесами у всіх сферах життя і

утвердженням особистісної парадигми у культурі суспільства та прав жінки, почали формуватися феміністичні організації. Такі структури характеризуються строкатістю, багатоплановістю, структурно нагадують групи підвищення свідомості їх членів, головно малочисельні за своїм особистим складом. Ці організації не претендують на провідну роль у жіночому русі та не прагнуть представляти та захищати інтереси усіх жінок України, а зорганізуються та діють на основі спільних групових інтересів, взаємодовіри та порозуміння у межах об'єднання. Такі групи мають форму громадянських ініціатив – неформальних груп жінок, які прагнуть вирішити локальні конкретні проблеми. Вони своєю діяльністю сприяють трансформації суспільних поглядів щодо становища жінки в суспільстві через зrealізацію різних програм, і в першу чергу «Women Studies», «Gender Studies». Гендерну нерівність у соціумі жіночі організації феміністичної орієнтації головно пов'язують із наявною гендерною системою і тому спрямовують свою діяльність на трансформацію гендерних ролей і відносин. Значну увагу вони приділяють модернізації свідомості жінок, особливо молоді, поборенню сексистських стереотипів у поглядах соціуму. Організації феміністичного зорієнтування виникли у середині 90-х років ХХ століття. До цієї групи організацій належать також об'єднання жінок, створені за професійним принципом. Їх започаткували насамперед жінки творчих професій [Бойченко, 1995: с. 62].

Сьогодні за підрахунками дослідників, лише 0,2 % жінок України беруть активну участь у роботі жіночих об'єднань [Новічков, 2001: с. 286-295]. Жінки із високим рівнем освіти, які зайняті переважно у сфері розумової діяльності і глибоко усвідомлюють проблеми гендерної нерівності, сімейного насильства, необхідності виховання у жінок самоповаги та власної гідності, становлять авангард жіночого руху. Однак їх небагато. Більшість членів жіночих громадських організацій – це ті громадянки України, котрі під час соціально-економічних перетворень не знайшли вжитку своїм знанням і здібностям у раніше набутій професії і були витіснені з ринку праці. Вузька соціальна база зумовила слабкість жіночого руху в Україні.

Отже, жіночі організації це об'єднання людей, що виникають за їх ініціативою для реалізації довгострокових цілей. З кожним роком зростає кількість та чисельність різних сучасних жіночих організацій. Тож ми обрали термінологію жіночих/феміністичних організацій тому, що вони являються найбільш підходящими для теми роботи, ніж решта жіночих об'єднань.

1.2. Жіночі/феміністичні громадські організації

На сучасному етапі розвитку України первинним завданням є розробка ефективної моделі діяльності громадських об'єднань, оскільки саме вони мають всі можливості щодо забезпечення належного рівня функціонування державно-управлінської системи, розв'язання нагальних суспільно-економічних та глобалізаційно-інтеграційних проблем державотворення. Жіночі громадські об'єднання – це одна із форм налагодження оптимальної комунікативної взаємодії між окремими суб'єктами громадськості та органами державного управління задля здійснення суспільно-економічних та соціальних перетворень в українському соціумі. Звернення до психологічного аналізу діяльності жіночих громадських об'єднань зумовлено низкою причин. Зокрема, в умовах сьогодення постала необхідність утвердження ролі жінки в системі суспільно-політичних відносин, у структурах влади, в економіці, науці, громадських об'єднаннях; активність неурядових жіночих об'єднань, динаміка їхнього розвитку сприяють удосконаленню законодавства та правових механізмів, забезпечують поліпшення становища жінок, сприяють розбудові соціально зорієнтованого громадянського суспільства.

«Діяльність жіночих громадських об'єднань розглядають як у психології, так і в історії, політології, філософії, соціології та ін. Зокрема, історики у своїх дослідженнях звертають увагу на питання жіночого руху в пізнанні історії (М. Богачевська-Хом'як, В. Цуницька та ін.); політологи – на питання участі жінок у політиці та владі (М. Орлик); філософи та літературознавці вивчають участь українських жінок у суспільстві (О. Забужко, Н. Зборовська, Т. Гундорова, Р. Губань, І. Жеребкіна та ін.); психологи (Я. Шкурко, С. Хрисанова, Т. Говорун, Н. Кутова та ін.) висвітлюють тенденції суспільної діяльності жінок та розглядають проблеми суспільної активності українських жінок у контексті глобалізаційно-міграційних процесів (Н. Гапон, О. Іванова та ін.)» [Ковалішина, 2001: с. 261].

Громадські об'єднання формуються та функціонують у суспільстві, яке сприяє їхній діяльності або ж сповільнює її роботу. Організації, асоціації, спілки,

союзи, рухи створюють складну мережу громадських об'єднань, елементи якої постійно взаємодіють. У цій системі виокремлюють два головні типи об'єднань: *громадські організації та громадські рухи.*

Громадські організації. Специфіка соціально-економічної ситуації України наприкінці минулого століття зумовила соціальну активність людей, яких гостро турбувало безробіття, низька оплата праці, низька якість життя їхніх сімей. Саме у цей період створено найбільшу кількість громадських організацій, метою яких стала діяльність, що спрямована на захист законних соціальних, економічних, творчих, духовних та інших спільних інтересів. Одними з найбільш поширених різновидів громадських організацій є жіночі, які виражають специфічні потреби та інтереси жінок. Сьогодні в Україні нараховують чимало громадських жіночих організацій різноманітного спрямування – понад сорок всеукраїнських і більше ніж тисяча регіональних. Їх головними характеристиками є наявність спільної мети, прагнення до співробітництва і комунікації. Крім цього, додатковими ознаками громадських організацій є добровільність; наявність чіткої організаційної структури; ієрархічність; єдність та згуртованість; створення системи правил і норм, які регламентують взаємовідносини між членами організації, методи роботи [Степанова, 2011: с. 88-94].

Згідно з цільовими настановами, формами діяльності та впливом на розвиток українського суспільства, жіночі організації умовно поділяють на чотири групи. До першої групи зараховують жіночі організації, які можна визначити як історичні або традиційні. Вони відродилися на ґрунті тих жіночих організацій, що діяли в різні історичні періоди на різних теренах України задля відстоювання жіночих прав. Зазвичай це масові об'єднання громадян, що свідомо формуються для досягнення довгострокових цілей, мають свої статuti і відповідний рівень структуризації. Сюди входять такі громадські організації, як «Союз Українок», «Українська християнська партія жінок», «Всеукраїнське жіноче товариство ім. О. Теліги» та інші. Створення другої групи жіночих організацій стало відгуком на соціальні проблеми суспільства. Це найбільша за чисельністю група соціально зорієнтованих жіночих організацій: «Організація

солдатських матерів України», Ліга «Матері і сестри – воїнам України», Спілка жінок-трудівниць «За майбутнє дітей України». До третьої групи жіночих організацій належать організації ділових жінок, в яких проявляється економічна активність жіноцтва. Наприклад, Федерація ділових жінок «Либідь», Кредитний союз «Жіноча взаємодопомога», «Асоціація жінок в агробізнесі» тощо. Четверту групу становлять організації, які прагнуть вирішити локальні та конкретні проблеми, сприяють розвитку самосвідомості жінок (Телевізійна студія жінок України, «Прогресивні жінки», «Всеукраїнський центр інформації та соціально-економічної адаптації» та ін.) [Гаєва, 2000: с. 32-34]. На нашу думку, центри з гендерної проблематики, котрі вивчають роль жінки у суспільстві, до яких належать Київський дослідний консультативний гендерний центр, Харківський центр гендерних досліджень, Львівський жіночий інформаційний центр та інші, доцільно виокремити в п'яту групу жіночих об'єднань.

Як зазначає О. Ярош, жіночі організації структуруються за критеріями масштабів діяльності, ставленням до влади, способу створення [Нароц, 2010: р. 12-13]. За масштабами діяльності виокремлюють міжнародні, всеукраїнські, регіональні та місцеві жіночі громадські організації. Міжнародні та всеукраїнські користуються більшою самостійністю та можливістю впливу (Міжнародна організація «Жіноча громада», Міжнародна федерація ділових жінок «Либідь», Міжнародна асоціація «Надія», Всеукраїнська організація «Союз Українок», Спілка жінок України та ін.). Натомість місцеві та регіональні організації характеризуються високою залежністю від певних владних структур. За ставленням до влади виокремлюють *громадські, громадсько-політичні та політичні*. Громадські жіночі організації мають на меті вирішення конкретних соціальних питань, громадсько-політичні – впливають на вирішення проблем, що мають політичний вимір, а політичні – тісно пов'язані з політичними партіями або самостійно намагаються вирішувати владні питання. За способом створення розрізняють *формальні та неформальні* жіночі організації. Формальні діють на основі принципу ієрархічної побудови та характеризуються значною чисельністю, у неформальних організаціях відсутня чітко визначена структура

лідерства та ієрархії. В основному вони ґрунтуються на неформальних відносинах та особистих дружніх зв'язках.

Окрім цього, жіночі громадські організації класифікують за *масовістю* (багаточисельні та малочисельні); за *рівнем самоорганізації* (високоорганізовані, слабоорганізовані); за *ціннісною орієнтацією* (державницькі, антидержавницькі, індиферентні); за *професійною орієнтацією* (освітні, культурологічні, аграрні, економічні, екологічні тощо); за *релігійною належністю* (православні, грекокатолицькі, мусульманські); за *етнічною ідентифікацією* (однаціональні, представництво національних меншин, багатонаціональні) [Нароп, 2010: р. 12-13].

В нинішніх умовах понад тисяча жіночих організацій різних типів у своїй діяльності зіштовхнулися із комплексом проблем української родини. Як зауважує психолог Н. Гаєва, «це трагедії жінок-жертв нелегальної міграції, алкоголізації та наркотизації дітей, залишених батьками-заробітчанами, дезадаптації жінок, які повернулися з трудової еміграції» [Гаєва, 2000: с. 32-34]. За цих умов виникли різнобічні напрямки діяльності сучасних жіночих організацій та міжнародних проектів. Серед них – проект «Напрацювання інноваційних механізмів подолання гендерної дискримінації на ринку праці», який реалізовує Західноукраїнський центр «Жіночі перспективи». Його мета – розширити економічні можливості жінок на ринку праці та відпрацювати дієві практичні механізми подолання гендерної дискримінації. Інший проект Львівської мережі «Жінок – до прийняття рішень!» має на меті сприяння утвердженню демократичних норм участі жінок в управлінні державою та суспільством шляхом забезпечення зростання рівня політичної активності та професіоналізму жінок. Проект «Відновлювально-соціальна трансформація», створений за підтримки Міжнародної організації з міграції спільно із Українським центром порозуміння впроваджує програму «Примирення», яка допомагає родині залагодити наявні внутрішні конфлікти тощо.

Загальновідомо, що громадські рухи виникають на основі свідомого волевиявлення й добровільного об'єднання людей, які діють відповідно до

спільних інтересів, прав і свобод та орієнтовані на досягнення конкретної мети. Український жіночий (традиційний) рух – це організований громадсько-політичний рух жінок, пов'язаний із активною діяльністю жінок, спрямованою на відновлення народних звичаїв, утвердження національної мови, моралі етносів, освіти. У своєму розвитку жіночий рух може проходити *чотири головні стадії*: усвідомлення спільних інтересів та проблем; зародження ідей, поява активістів; пропаганда спільних поглядів, агітація, залучення максимальної кількості однодумців; координація зусиль, більш чітке формулювання ідей і конкретних вимог, нарощення суспільно-політичної активності. Однак, досягнувши поставленої мети, рух може перейти у п'яту стадію – згасання діяльності, аж до повного припинення діяльності.

У характеристиці жінок-учасниць різних громадських об'єднань учені виокремлюють три складові частини-аспекти: портретну, професійну та соціальну. До портретного аспекту зараховують такі особистісні якості жінок, як чесність, обов'язковість, рішучість, енергійність, наполегливість, здатність вести людей за собою. У цьому списку переважають активні, діяльні характеристики, які здебільшого не асоціюються із традиційним фемінним образом. Професійний аспект утверджує такі якості особистості як діловитість, компетентність, працездатність. Наявність у жінки цих рис створює позитивний образ бізнесвумен, що дає їй змогу довести власну можливість у вирішенні соціально значущих проблем. Проте не завжди жінка готова захищати свої інтереси через представництво у громадських об'єднаннях. Міра залучення жінок до суспільно-політичного життя залежить як від конкретної ситуації в країні, так і від самої особистості жінки. Тому варто детальніше розглянути питання мотивації соціальної активності жінок- громадянок.

Вивчати соціальну активність, на нашу думку, доцільно з огляду на дві групи чинників, що її зумовлюють. Це макроструктурні чинники – особливості суспільства, що спричинюють активність особистості та психологічні чинники – особистісні риси, що спонукають особистість до активності. До макроструктурних чинників зараховують соціально-психологічні стереотипи,

які притаманні значній частині населення. Зокрема, мовиться про домінування у масовій жіночій свідомості думки щодо низької ефективності громадських об'єднань. Впливають на соціальну активність жінок стереотипи, за якими соціальна роль жінки сутнісно зводиться лише до побутового обслуговування родини. Важливим чинником є втрата жінками довіри до влади та можливості впливу на неї і як наслідок цього – обрання ними індивідуальних шляхів виживання. Все це і породжує байдужість до громадських справ, небажання сприйняти жіночий рух за важливий і вагомий чинник розвитку суспільства. Крім цього, підсилює загальну тенденцію слабких громадянських жіночих ініціатив слабка поінформованість суспільства про діяльність жіночих об'єднань в Україні.

Одним із наукових підходів пояснення джерел соціальної активності крізь призму особистісних властивостей людини є психоаналітичні теорії. Згідно із психоаналізом, наявність позитивного контакту з матір'ю вже на першому році життя формує довіру та відкритість дитини до світу. Психоаналітики вважають, що матір є тією людиною, яка вперше прививає дитині почуття суспільності, яке стимулює соціальні контакти, визначає подальшу поведінку людини у соціально-політичному просторі. На думку Е. Фромма, людині, особливо жіночій половині людства, протягом життя притаманний страх самотності. Автор пов'язував мотивацію до громадської активності з прагненням уникнути соціальної ізоляції [Ковалішина, 2011: с. 7-77].

Мотивація соціальної активності жінок – це динамічна система компонентів і соціально-психологічних чинників для досягнення конкретної соціально значущої мети [Здравомислова, 2013: с. 69]. О. Здравомислова, вивчаючи питання діяльності громадських організацій та рухів, розглядає погляди зарубіжних дослідників. Згідно яких головною причиною залучення жінок до громадської діяльності зарубіжні вчені вважали жіночу відданість цілям суспільних рухів, перегук цінностей рухів із власними цінностями. Відтак була сформована модель відносної депривації: причиною залучення до громадських структур є певний соціально-психічний стан, який

характеризується невідповідністю бажань особистості й соціального статусу. Відповідно до цієї моделі, люди беруть участь у суспільних рухах тоді, коли розрив між бажаним і дійсним сягає максимально допустимого значення [Здравомыслова, 2009: с. 135-138].

Треба зазначити, що велика кількість жінок-активісток на початковій стадії громадської діяльності переживає моменти підйому та ефективності праці. Але щоразу більше помітним стає зростаючий процес згасання активності: українські жінки відходять від організацій із почуттям спустошення та поразки. Відтак зосередимо увагу на теоретичних аспектах мотивації суб'єктів до громадського життя, соціальної активності. Згідно з теорією мотивації, людина визначає для себе цілі, досягнення яких вона прагне, здійснюючи певні дії [Гаєва, 2003: с. 104-105]. Відповідно, якщо мету досягнули або її неможливо досягнути, відбувається затухання діяльності громадських об'єднань. Це певною мірою пояснює коливання чисельності жіночих громадських організацій у сучасних умовах, зокрема, одні розширюють сферу своєї діяльності, інші поступово згасають та повністю ліквідовуються.

1.3. Міжнародна діяльність жіночих організацій

Міжнародний рух жінок спрямований на поліпшення свого становища в суспільстві, активізувався на початку минулого століття. Відтоді права жінок визнані у багатьох країнах світу. Вперше в історії жіноче питання стало пріоритетним на державному рівні. До 1925 року український жіночий рух був активним учасником міжнародного жіночого руху. Після втрати державної незалежності Україна була позбавлена можливості контактувати з фемінними об'єднаннями світової спільноти [Ковалішина, 2011:с. 72-77]. Після проголошення України незалежною державою помічаємо активізацію багатьох суспільних процесів, одним із яких був жіночий рух. Відтепер учасниці цього угруповання безперешкодно могли брати участь у роботі міжнародних з'їздів, форумів і нарад.

Як уже зазначалося, загалом в Україні діє понад 45 всеукраїнських і міжнародних жіночих громадських організацій і політичних об'єднань, а також більше ніж 1,5 тис. місцевих громадських організацій, що об'єднують жінок. Водночас мережа партнерських громадських налічує 23 організації, які охоплюють своєю діяльністю більшість регіонів України. Представниці неурядових жіночих організацій беруть активну участь у формуванні державної політики щодо сім'ї, дітей, молоді, а також політики рівних прав і можливостей жінок та чоловіків. Учасниці жіночого руху входять до складу експертних груп з проблем протидії торгівлі людьми, гендерних питань і проблем сім'ї. Пропозиції неурядових жіночих організацій враховуються при формуванні державних програм та національних планів дій. Спільно із жіночими організаціями проводяться всеукраїнські заходи та масові акції, вирішуються найгостріші соціальні проблеми [Ковалішина, 2002: с. 52-56].

Однак лише декларування боротьби з дискримінацією недостатньо. Необхідна активна громадянська позиція жінок у боротьбі за свої права та свободи. Процес оформлення незалежних громадських організацій жіноцтва України відбувався, як правило, на початку 90-х років ХХ століття. У результаті своєї діяльності українське жіноцтво оцінило роль ефективних міжнародних

контактів. Перші спроби входження у світовий простір були пов'язані з діяльністю Міжнародних жіночих організацій України, які через свої філіали встановлювали контакти з жіночими організаціями різних країн.

Однією з перших фемінних організацій, що налагодила міжнародні зв'язки, став «Союз українок» – єдина жіноча організація, котра мала своє представництво в керівництві Української всесвітньої координаційної ради і була її колективним членом. Зазначимо, що у 1992 році Союз українок увійшов до Міжнародного альянсу жіночих організацій і постійно підтримував з ними контакти. Доволі плідною стала співпраця Союзу українок з жіночими організаціями світу. Союзянки підтримують тісні дружні зв'язки з Союзом українок Америки, Франції, Асоціацією «Ельзас – Чорнобиль», що у Страсбурзі. Досить часто відбуваються ділові та особисті зустрічі, наради, спільні конференції. Союз українок також підтримує зв'язки з українськими громадами країн колишнього СРСР, а саме із Союзом українок Башкортостану, українками Грузії, Воркути, Далекого Сходу, Естонії. Налагоджені партнерські стосунки із жіночими громадами Польщі та Об'єднанням українських жінок в Німеччині [Ковалішина, 2000: с. 102-103].

У грудні 1992 року на установчому з'їзді було відновлено діяльність Жіночої громади, а у лютому 1993 року організація зареєстрована Міністерством юстиції України. Зазначимо, що Жіноча громада має статус міжнародної організації, а її осередки діють у Франції, Чехії та Росії. Діяльність Жіночої громади носить здебільшого політичний характер, оскільки велика увага в її роботі приділяється проблемам участі жінок в органах влади та управління; вихованню та підтримці жінок-лідерів, керівників різних рівнів як у політичній, так і в соціально-економічній сферах; активній участі жінок у передвиборчих кампаніях; внесенню пропозицій до роботи державних структур та ін. Для глибшого розуміння і формування у жінок навичок політичної діяльності організація проводить семінари та навчальні курси з цих питань, наприклад, семінар «Створення політичного іміджу жінки-лідера» (за підтримки посольства Канади в Україні), «Практичні політичні навички жінок» (за допомогою

Британського інформаційного центру), «Механізми забезпечення рівноправності жінок та чоловіків в Україні» (разом з Радою Європи) та ін. Щоб інформувати суспільство про роботу організації, а також щоб донести до народу розуміння феміністичної теорії, Жіноча громада запровадила видавництво журналу «П'ята пора» [Ковалішина, 2011: с. 74].

«Всеукраїнське жіноче товариство імені Олени Теліги» має на меті продовження прогресивних традицій українського організованого жіночого руху, спрямованого на утвердження в суспільстві демократичних ідеалів, національної свідомості шляхом запровадження принципів паритетної демократії, гендерної справедливості, здобуття жінками фактичної рівноправності, ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок і досягнення ними рівних можливостей для самореалізації в суспільстві. Представниці товариства беруть участь у всіх найважливіших нарадах, конференціях і зібраннях. Товариство активно співпрацює зі спорідненими організаціями – Українським золотим хрестом (США), Товариством українських жінок імені Ольги Басараб (Канада), Товариством українських жінок імені Олени Теліги у Великій Британії, суспільною службою українців в Канаді. Завдяки міжнародному співробітництву було проведено акції – «Дитячі оселі» для дітей, дитячий конкурс малюнків пам'яті Стефанії Пирожак з виставками у Києві й Львові (Суспільна служба українців Канади, філія Гамільтон), Всеукраїнські конкурси на кращі виконання творів Олени Теліги. Також у рамках співпраці було впроваджено Міжнародну літературно-мистецьку премію імені Олени Теліги, першими лауреатами якої стали Ліна Костенко і Михайлина Коцюбинська. «Товариство українських жінок імені Олени Теліги» брало участь у підготовці Звітної доповіді України для ООН (1995), є організатором кількох міжнародних і всеукраїнських конференцій, зокрема, «Від емансипації – до фемінізму» (1994), «Громадянське та духовне покликання жінки» (1997), «Жіночий рух в Україні та процеси державотворення» (2000), «Європейський союз і НАТО – випробування для України» (2001) [Ковалішина, 2003: с. 455].

Всеукраїнське жіноче народно-демократичне об'єднання «Дія» від початку

свого заснування розпочало активну громадсько-політичну діяльність. Ця організація ініціювала безліч просвітницьких та благодійних проектів, які втілюються в життя за підтримки споріднених жіночих організацій світу. У лютому 2001 року група «Дії» спільно з Інститутом законодавчої ініціативи імені Ярослава Мудрого при Верховній Раді України представила власний альтернативний проект «Про забезпечення рівності прав жінок і чоловіків». Багатоаспектна робота «Дії» в багатьох сферах життя українського суспільства здобула міжнародне визнання. 4 травня 2001 р. Комітет взаємодії недержавних організацій з ООН надав ВЖНДО «Дія» спеціальний консультативний статус при Економічній і соціальній раді ООН. Діянки отримали можливість стати безпосередніми учасниками процесу розробки міжнародних проектів ООН, котрі стосуються гендерної рівності, а також прав людини і дитини.

Українсько-канадський проект «Розвиток громадського та політичного лідерства жінок», що здійснювався «Дією» за підтримки Канадського бюро міжнародної освіти, був розроблений для того, щоб надати жінкам-лідерам з України можливість вивчити підходи до питань гендерної рівноправності та на підтримку процесу жіночої рівноправності в Україні. Основним завданням цієї роботи є підтримка успішної громадської та політичної діяльності жінок, можливості участі їх у політичному житті українського суспільства та збільшення кількості жінок на всіх рівнях державного управління. Проект складався з двох етапів. Перший – проведення круглого столу в Києві на тему: «Гендерні питання і політичне представництво жінок в Україні» (липень 2001). Другий – поїздка до Канади групи українських жінок (жовтень 2001), де делегатки взяли участь у засіданні круглого столу спільно з заступником міністра оборони Канади Мері Коллінз та членом Парламентського центру Канади Стюардом Гуддінгсом. У процесі проведення цього заходу обговорено проблеми політичного представництва жінок в Україні, учасниці ознайомились з канадськими підходами до їх вирішення, окреслили програму навчання українських жінок у Канаді.

Під час поїздки до Канади було простежено механізми гендерного аналізу

законодавства, вивчено основні напрямки державної політики щодо забезпечення рівноправності жінок і чоловіків. Після повернення на батьківщину члени делегації висловили думку про необхідність розширення представництва жінок у політичному житті та органах влади: від парламенту й до сільської ради, про залучення українок до громадського життя та про заохочення більш прогресивних поглядів суспільства на роль і місце жінки в Україні [Ковалішина, 2011: с. 77].

Варто зазначити, що важливим кроком у діяльності українського жіночого руху стало створення Національної ради жінок України (НРЖУ), метою діяльності якої є консолідація зусиль жіночих громадських організацій, спрямованих на поліпшення становища жінок у державі, підвищення їхньої ролі й соціального статусу в суспільстві, задоволення та захист спільних інтересів жіночих громадських організацій. До складу Національної ради входить 17 жіночих організацій. Одним зі статутних завдань ради є участь у міжнародному жіночому русі. Так, Ірина Голубева як голова Національної ради взяла участь у 23 Спеціальній сесії Генеральної асамблеї ООН «Жінки в 2000 році: рівність між чоловіками і жінками, розвиток та мир в ХХІ столітті», котра відбулася в Нью-Йорку. Крім того активістки НРЖУ брали участь у Форумі жінок країн ГУУАМ у Баку (2001), Європейській конференції Світової федерації українських жіночих організацій (далі СФУЖО). Зауважимо, що у процесі розвитку міжнародних контактів та співпраці було те, що у 2000 році в Гельсінкі на ХХІХ Генеральній асамблеї Міжнародної ради жінок (далі МРЖ) НРЖУ прийняли до складу МРЖ [Алимов, 2001: с. 104].

У 2003 році 30-та Генеральна асамблея Міжнародної ради жінок, що проходила у м. Перт (Австралія) визначила Україну – країною проведення наступної 31-ї Генеральної асамблеї, що стало великим досягненням українського жіночого руху та України загалом. Цей вагомий в історії українського жіночого руху захід відбувся 5–10 вересня 2006 року в Києві. Генеральна асамблея Міжнародної ради жінок сприяла презентації України міжнародній спільноті як європейської країни з високим культурним, освітнім,

науковим, технічним, творчим та інтелектуальним потенціалом; обміну досвідом роботи; поглибленню співпраці та консолідації жіночого руху [Іванова, 2003: с. 136].

Слід підкреслити, що неабияку роль у відродженні та діяльності жіночого руху України, а також у налагодженні та формуванні міжнародних контактів стала співпраця з українськими об'єднаннями діаспори – Світовою федерацією українських жіночих організацій (СФУЖО), Союзом українок Америки, Товариством українських жінок імені Ольги Басараб (Канада), Товариством українських жінок імені Олени Теліги (Велика Британія), Українським золотим хрестом (США), Суспільною службою українців (Канада) та багатьма іншими. Проведення спільних акцій, взаємовідвідування делегацій сприяли трансформації світобачення українських жінок. Результатом цієї співпраці стало створення «Інформаційного центру українських організацій» при Києво-Могилянській Академії – консолідуючого поля для жіночих організацій України й діаспори. В його рамках проводяться семінари, конференції, круглі столи, на яких обговорюються питання, важливі як для жіноцтва України, так і для світової спільноти.

За підтримки Української всесвітньої координаційної ради (далі УВКР) 11 грудня 2002 року у Виставковій залі Національної бібліотеки України відбувся круглий стіл на тему «Проблеми співробітництва жіночих організацій в Україні». У роботі круглого столу взяли участь представники Верховної Ради України, апарату Президента України та провідних фемінних організацій нашої держави та діаспори США і Канади. На порядок денний круглого столу було винесено такі питання: сучасний стан українського жіночого руху; визначення основних проблем співробітництва жіночих організацій; основні напрями консолідації жіночих організацій в Україні; роль УВКР у розв'язанні проблем співробітництва жіночих організацій [Гомін України, 2007]. 15 квітня 2004 року в Києві відбувся круглий стіл «Гендерні квоти у виборчому процесі» за участю Галини Сенік – експерта Проекту АМР США «Сприяння організації виборів в Україні». У цьому заході взяли участь Оксана Грязнова (Президент Фондації

«Відкрите суспільство»), Тамара Прошкуратова (народний депутат України, член фракції СДПУ (о), член Комітету ВРУ з питань науки та освіти), Лілія Григорович (народний депутат України, член фракції «Наша Україна»), А. Супруненко (політолог), Марина Ставнійчук (член Центральної Виборчої Комісії), Галина Федорченко (заступник голови Молодіжної партії), Марія Бондаренко (член політради Партії Зелених), Дарина Скалацька (експерт Фондації «Відкрите суспільство»), Тамара Мельник (кандидат юридичних наук, радник Міністерства з питань сім'ї, дитини та молоді) та Тетяна Мокріді (керівник прес-служби Блоку Віктора Ющенка «Наша Україна»), на якому обговорювалося питання участі жінок у виборчому процесі [Гомін України, 2007].

15 листопада 2006 року в Ресурсному центрі для випускників відбувся круглий стіл із Заїдою Аргуедас, членом Ліги жінок-виборців США, яка прибула в Україну на запрошення посольства США в Україні. У роботі круглого столу взяли участь 20 учасників, 6 з яких є випускниками різних програм обмінів, що фінансуються Департаментом США. Український жіночий рух було представлено такими організаціями, як «Український жіночий фонд» (представник – виконавчий директор Наталія Кравченко), Міжнародна організація «Школа рівних можливостей» (представник Ольга Юрчаківська), громадська організація «Надія» (представник Тетяна Андросенко), Програма ПРООН «Сприяння гендерної рівності» (представник Тамара Мельник). Також у роботі круглого столу взяли участь викладачі Києво-Могилянської академії та Національного університету ім. Тараса Шевченка. Основні питання, що обговорювалися під час зустрічі, це: розвиток гендерної політики в Україні та США, виокремлення характеристик жінки-лідера, участь молодих жінок у виборчому процесі тощо [Кобза, 2002].

Вагомий вклад у розвиток українського жіночого руху на міжнародному рівні зробив Союз федерацій українських жіночих організацій (СФУЖО). Щороку відбуваються річні наради членів цієї організації щодо розгляду питань підвищення ролі жінок у суспільстві та вирішення їхніх проблем. У проведенні

цих заходів беруть участь українські жіночі організації – членкині та гості СФУЖО – з Америки, Канади, Бельгії, Німеччини, Великої Британії, Франції, Австралії, Польщі, Естонії, Литви, Скандинавії, Швеції. У квітні 2005 року в Торонто за підтримки СФУЖО та його прихильників відзначалася 120-а річниця Українського жіночого руху. Об'єднання українських жіночих організацій визначає мету своєї діяльності досить масштабно: консолідація світового українства; збереження національної ідентичності, культури; підтримка українців, що перебувають в складних умовах за межами Батьківщини; налагодження співпраці організацій з державною владою в країнах, де вони діють. Як зазначила голова СФУЖО Марія Шкамбара, Союз заявив про себе та про український жіночий рух усьому світу. СФУЖО створив широкий простір для співпраці багатьох жіночих організацій в Україні. Конференції, які проходили під керівництвом представниць СФУЖО, звернули увагу громадськості на роль жінки, реальний економічний стан жінок у всьому світі, сучасні проблеми взаємодії розвитку світових технологій та українського жіноцтва. На сторінках квартальника «Україна в світі», що виходить за підтримки СФУЖО, висвітлюється цілий ряд актуальних проблем українського жіноцтва, світового українства в цілому. Потужною є діяльність світових жіночих організацій у напрямку вирішення проблем торгівлі людьми, яка виявляє свою гостроту на сучасному етапі розвитку світового співтовариства. На щорічних нарадах управи СФУЖО представниці українських жіночих організацій заявили про свою готовність до співпраці з урядом України та інших країн світу на шляху консолідації та взаємодопомоги [Новічков, 2001: с. 287].

15-17 серпня 2007 року відбувся ІХ Конгрес світової федерації українських жіночих організацій у київському будинку вчених. До Києва з'їхались представниці з 12 країн світу, а саме: Америки (Союз українок Америки, Об'єднання жінок оборони чотирьох свобод України); Канади (Ліга українських католицьких жінок Канади, Організація українок Канади імені Ольги Басараб, Ліга українок Канади); Великої Британії (Організація українських жінок у Великій Британії, Товариство українських жінок імені Олени Теліги), а також

учасниці Організації українських жінок у Німеччині, Організації українських жінок Бразилії, Союзу українок Австралії, Об'єднання жінок «Просвіти» Аргентини, Союзу українок Польщі, Об'єднання українок Польщі, Об'єднання українок Чехії, Союзу українок Естонії, Союзу українок Литви, Асоціації українських жінок Італії, а також нової організації в рядах СФУЖО – Національної асоціації українських жінок Іспанії. Учасники звітували про проведену протягом року роботу, обговорювали шляхи розвитку культурно-освітніх та релігійних цінностей молоді та способи залучення її до активної громадської та політичної діяльності. Загалом Конгрес проходив під гаслом «Національно свідома молодь – майбутнє України!» [[Новічков, 2001: с. 289].

Не менш важливе місце для налагодження жіночими організаціями України міжнародних зв'язків займає Союз українок Америки (СУА), який об'єднує жінок українського походження, незважаючи на їх віровизнання та партійну приналежність. СУА підтримує принципи прав людини та діє переважно в культурно-освітній, виховній й гуманітарній галузях. СУА входить до складу Світового конгресу українців, Української всесвітньої координаційної ради, Світової федерації українських жіночих організацій, Національної ради жінок США, через яку має доступ до Міжнародної ради жінок і Міжнародної генеральної федерації жіночих клубів, має зв'язки у Вашингтоні, бере участь у брифінгах в державному департаменті, українському посольстві, постійному представництві до ООН та Консульстві в Нью-Йорку [Ярош, 2000: с. 232].

Для утвердження принципів гендерної рівності важливу роль відіграє співпраця з жіночими організаціями країн колишнього Радянського Союзу, передусім з російськими жіночими організаціями.

Останні роки активізувалися контакти, обмін досвідом, проведення спільних акцій та конференцій між жіночими організаціями України та країн Центральної та Східної Європи. Так, наприклад, 14–18 жовтня 2007 року в Києві відбувся саміт Всесвітнього партнерства «Живі голоси» жінок-лідерів з країн Центральної та Східної Європи, ключовими питаннями якого стали цінності гендерної рівності між чоловіками та жінками, міжнародне співробітництво

жінок і розвиток жіночого руху. Під час роботи саміту працювали такі секції, як: «Впровадження та забезпечення виконання законів, які захищають та пропагують захист прав людини», «Міжвідомче співробітництво з метою боротьби з торгівлею людьми: Україна як конкретний приклад», «Розвиток підприємництва», «Насильство в Євразії», «Жінки в уряді» та «Покращення захисту прав людини шляхом наукової роботи та інших ефективних практик». Отже, в рамках цієї зустрічі обговорювались важливі питання, які стосуються проблем сучасного світу.

Варто зазначити, що із розвитком міжнародних контактів та виходом у світовий простір український жіночий рух піднявся на новий щабель свого розвитку. Однак, це не остання грань діяльності українського жіноцтва. Для здобуття відповідного місця у суспільстві, певної ваги у політичному, економічному, соціальному, історичному і культурному розвитку України, а також задля створення правових та суспільно-економічних умов для поліпшення свого становища, розкриття інтелектуальних, духовних і творчих можливостей та реалізації Конвенції ООН «Про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок» потрібно затратити ще багато зусиль й провести неабияку роботу. Громадські жіночі організації України вже зараз у міру своїх можливостей займаються вирішенням питань гендерної рівності, створення умов для якнайповнішої реалізації творчого потенціалу і творчих здібностей особистості. Та практика показує, що прийнятий Закон «Про гендерну рівність» сьогодні не діє і немає конкретних шляхів реалізації його основних положень. Тому у Верховній Раді представництво жінок не виходить за межі 5 %. На ленінське гасло «Кожна куховарка повинна навчитися управляти державою» українські чоловіки майже одноголосно відповідають «Ні!», забуваючи про те, що лише гармонійне поєднання в політиці двох світових начал (чоловічого і жіночого) здатне продукувати ефективну співпрацю. Напевно, саме з цієї причини в українській політиці ресурс жіночих організацій практично повністю ігнорується.

Отже, міжнародна співпраця українських жіночих організацій сприяє вдосконаленню якості роботи цієї політичної течії. Вивчення та аналіз досвіду впровадження в різні сфери суспільного життя ідей, спродукованих жіноцтвом країн Європи, Америки та Канади, дасть можливість розробити систему пріоритетних напрямків діяльності фемінних організацій України, а це, у свою чергу, сприятиме демократизації нашого суспільства й визнанню України на міжнародній політичній арені.

Висновки до 1 розділу

Через дослідження сутності та типології жіночих організацій, наведено класифікацію сучасних жіночих організацій і рухів, яка ґрунтується на врахуванні таких показників: структури, взаємостосунків між членами організації, форми та напрямку діяльності щодо відстоювання інтересів жінок та ін. Відтак в умовах сьогодення важливим завданням є розробка єдиної узагальненої типології жіночих об'єднань, яка відповідно до наявних умов може доповнюватись та видозмінюватись.

Жіночі/феміністичні організації – це масові об'єднання людей, що виникають за їх ініціативою для реалізації довгострокових цілей, мають свій статут і характеризуються чіткою структурою.

За типами їх існує чотири, це: традиційні жіночі організації (історичні), соціально зорієнтовані жіночі організації, організації ділових жінок організації феміністичної орієнтації.

Жіночі організації можуть виступати як громадські організації, тобто об'єднувати в собі великі маси людей та глобально впливати на світові процеси. Вони являються потужним ресурсом для громадянського суспільства, що являється потужним мотиваційним чинником в боротьбі за численні позиції в світі.

Теоретичний аналіз питань мотиваційних теорій дав змогу вважати, що участь жінок у громадських об'єднаннях може зумовлюватись їхніми особистісними рисами, наявними знаннями та ситуацією, яка склалась у суспільстві. Українське суспільство історично наділяє жінок такими особистісними рисами, як залежність, емоційність, чуттєвість, соціальна пасивність, мрійливість тощо.

Зазначені традиційні погляди є бар'єром на шляху до посилення участі жінок у громадських об'єднаннях і вказують на те, що соціальна активність стереотипно не є пріоритетним напрямком їхньої діяльності. Тому сьогодні необхідно зосередити увагу науковців, політиків, соціальних працівників, журналістів та інших спеціалістів на подоланні трьох панівних стереотипів, таких як жінки не настільки компетентні, як чоловіки (стереотип «жінки не

можуть бути активними»); жінкам не варто брати участь у громадському і політичному житті (тобто «жінки не повинні»); головне призначення жінки зводиться лише до обслуговування сім'ї (стереотип «жінки як берегині сімейного вогнища»). Крім цього, зростанню участі жінок у громадських об'єднаннях сприятиме становлення глибокої обізнаності жіночого населення про конституційні права жінок та популяризація діяльності жіночих організацій, які все ще залишаються поза належною увагою. Ґрунтовне дослідження зазначених аспектів допоможе зрозуміти механізми породження і функціонування соціальної активності українських жінок, посилити їхню участь у громадських об'єднаннях, які виступають вагомою складовою частиною розбудови й функціонування громадянського суспільства.

Щодо діяльності в глобальному просторі, то міжнародні об'єднання ведуть свою діяльність задля того, щоб проявити громадянську активність запозичену у розвинених демократичних суспільствах. Також жіночі організації своїми ініціативами солідаризуються та репрезентують загально цивілізаційні цінності. Серед форм та напрямків діяльності переважають: міжнародні конференції, форуми, міжнародні програми, проекти, співпраця з міжнародними організаціями, фондами. Наприклад: саміт Всесвітнього партнерства «Живі голоси», Конгрес світової федерації українських жіночих організацій, круглий стіл із Заїдою Аргуедас в листопаді 2006 року, тощо.

Жіночим організаціям та рухам необхідно вийти у площину значущих громадських ініціатив та політичної активності, віднайти свій соціальний голос і законодавчу силу, здобути політичне представництво у парламенті та впливати на проведення соціально-економічних реформ.

РОЗДІЛ 2. Соціальні мережі як інформаційний ресурс жіночих організацій в Україні

2.1. Фемінізм у дискурсі сучасного Інтернет-простору

Тематичні особливості жіночих мережових журналів

Новітні технології та впровадження Інтернету практично в усі сфери життя виводять жіночу онлайн пресу на абсолютно новий рівень. Мережеві журнали модного стилю життя, універсальні та феміністичні журнали для жінок відтепер не тільки наділяються ознаками нової журналістики, як гіпертекстуальність, мультимедійність, інтерактивність, адресність, впровадження словотворів з іноземними словами або іноземної лексики, але й мають характерні тематичні особливості.

Загальноприйнятими характеристиками мережових жіночих журналів модного стилю життя різних країн є просування брэнда за допомогою відомого ім'я модельєра або зірки шоу бізнесу, а також шляхом висвітлення модних показів країни та світу. Головний об'єднуючий елемент жіночих онлайн журналів – максимальна візуалізація контенту [Онищенко, 2012: с. 44-45]. Така тенденція в розвитку ЗМІ потребує від сучасного журналіста поєднання новітніх технологій, соціальної комунікації, психології і мистецтва. Life style журнали для жінок розробляють візуалізовані матеріали та рубрики. Так в конкурентній боротьбі за увагу читача мережовий український журнал «Модіста» створює «Віртуальний салон краси», який допомагає підібрати зачіску, колір волосся і стрижку он-лайн. В сучасних ЗМІ зароджується новий жанр – візуальна історія, який включає переважно елементи ілюстрованого матеріалу і мінімальну кількість тексту («Woman's Day»). Наступною спільною рисою мережових видань модного стилю життя є наявність успішної промоушн стратегії, яка в свою чергу поділяється на ефірний промоушн – розширення аудиторії за допомогою телебачення («Супермодель по-українськи») та merchandising – поширення продукції з символікою видання («Ms. Magazine»). З популяризацією Інтернету саме промоушн стратегія дозволяє збільшити інтерес читачів до мережового ЗМІ.

Мережеві універсальні жіночі журнали об'єднує однорідність проблемнотематичної орієнтованості й просування міфа про красу та про любов жінки до домашнього господарства і виховання дітей. Видання актуалізують класичні гендерні меми, що краса універсальна, жінки мають її втілювати, гарні жінки більш успішні з репродуктивної точки зору. В рамках популяризації міфа про красу «Ваш модний журнал» розробив сервіс «Рухайся і худни», який дозволяє розрахувати, скільки калорій спалюється під час шопінгу або ручного прання. Мережеві журнали пропонують безліч дієт для досягнення «універсального» і «об'єктивного» ідеалу («Жіночі примхи»). Міф про любов жінки до домашнього господарства і виховання дітей зароджує ефект штучної альтернативи, який більш притаманний журналам вікторіанської епохи, що були повністю присвячені інтересам жінок, замкнених у будинку («Она онлайн»). Таким чином в універсальний тип мережевих жіночих видань закладено обмежені цільові установки: красиво виглядати, бути здоровою, налагоджувати сімейний побут, виховувати дітей, смачно готувати («Подушка») [Куклина, 2012: с. 12].

Жіночі феміністські он-лайн журнали формують новий концепт жінки, намагаються виходити за рамки чоловічих визначень, своїми матеріалами популяризують ідеї звільнення жінки від материнства, виступають за гендерну рівноправність, борються з сексизмом у всіх його проявах, підтримують андрогінну культуру («Wonderzine»). В сучасних мережевих феміністичних журналах часто зустрічаються фемінітиви – слова жіночого роду, альтернативні аналогічним поняттям чоловічого роду, які часто використовуються для позначення людей як чоловічої, так і жіночої статі, але належать до «чоловічого світу» («Товаришка») [Куклина, 2012: с. 13].

Фемінізм у медіальному просторі сучасного Інтернету

Характерною рисою суто української феміністичної думки на першому етапі її розвитку є тісний зв'язок із національно-визвольною боротьбою. Вважалося, що із досягненням Україною незалежності подолання гендерної нерівності відбудеться автоматично, проте цього не сталося. Націоналістичне

забарвлення українського жіночого руху відкинуло феміністичні інтереси на задній план, адже неможливо поєднати знеособлення людини у лоні національно-визвольної боротьби, де часто на перший план виходить жертвовність заради великої ідеї, та індивідуальне «Я», зосередження на потребах індивіда, що характерне для фемінізму. Зі здобуттям незалежності України жіночий рух запозичує прийоми та риси свого західного аналогу [Кобза, 2002].

Наразі явище фемінізму в Україні сприймається як маргінальне, більшою частиною через необізнаність населення у цілях та задачах цього руху. Тож фемінізм в цілому існує як несвідома практика тисячі українських жінок, їм близькі ідеї партнерських, рівних відносин із чоловіками в усіх сферах життя. Проте для ідентифікації себе як феміністок їх відлякує саме лише слово «фемінізм».

Не останню роль у репрезентації феміністичних ідей грають соціальні мережі. Фейсбук та Твіттер – найпопулярніші платформи, якими користуються феміністки та феміністи для репрезентації своєї діяльності. Хештеги стають повноцінним інструментом оцінки та критики явищ, слугують важелем для флешмобів, які допомагають миттєво розповсюдити інформацію та об'єднати людей довкола спільних проблем.

Для виживання та знаходження своєї читацької аудиторії сучасна преса масово переходить в інтернет-сферу. Більшість друкованих продуктів має свій онлайн-аналог. Не стали винятком і феміністичні часописи. Онлайн-видання мають свої групи та пабліки на платформах соціальних мереж, що дозволяє підключити до перегляду контенту набагато більшу аудиторію інтернеткористувачів. Західна феміністична онлайн-преса типологічно розділяється на масову – видання, що окрім аналізу різноманітних явищ крізь призму феміністичної методології, пропонують читачам та читачкам також і розважальний тематичний контент («Ms», «Bust», «Bitch»); та спеціалізовану – наукову, що займається виключно феміністичними студіями, тлумаченням термінів («Women and performance», «Women in higher education»); культурну, яка

пропонує розглядати з феміністичних позицій мистецтво, музику, літературу («Tom Tom Mag»).

На вітчизняному ринку онлайн-видач феміністична преса як така перебуває у зародковій стадії. Існує безліч аматорських проєктів, які бросються на півдороги через нестачу фінансування чи відсутність читацького інтересу. Ті ж проєкти, що виживають, мають доволі еkleктичний вигляд та нагадують радше своєрідний інтернет-блог, несистематичний як у виборі об'єкту вивчення, так і в способах та стилях його подачі (наприклад, видання «Товаришка»). Водночас існують такі серйозні наукові часописи, як журнал «Я». Вони зосереджені на тлумаченні термінів, задач та цілей фемінізму, об'єктів критики жіночих студій та доцільності такої критики, адже у свідомості українських читачів фундаментальне розуміння таких явищ усе ще не склалося [Куклина, 2012: с. 13].

Таким чином, феміністична онлайн-преса – це онлайн-засоби масової інформації, що транслюють ідеї жіночого руху та емансипації, досліджують причини та наслідки гендерної нерівності, виступаючи проти ідеї біологічно детермінованого підпорядкованого становища жінки та аналізують різноманітні явища у культурному, політичному та соціальному житті крізь призму феміністичних студій.

2.2. Типологія сучасних онлайн-видань феміністичних видань

Специфіка контенту українських жіночих онлайн-видань

Сучасні технології вносять корективи в діяльність медіа сфери. Досліджуваний сегмент – українські жіночі онлайн-журнали – набули популярності паралельно з поширенням інтернет-мережі на всі верстви населення. Зріст аудиторій спричиняє розширення галузі жіночих мережевих видань на ринку ЗМІ України.

На сьогодні в інтернет-просторі представлено доволі різноманітний пласт видань та угруповань, орієнтованих на жіночу аудиторію: жіночі портали, жіночі соціальні мережі, спільноти, блоги та організації для жінок. Ми розглянули українські жіночі періодичні видання, які представлені виключно в мережі Інтернет, тобто не мають жодних друкованих аналогів.

Жіноча інтернет-журналістика – це якісно новий тип журналістики, який поєднує в собі головні типологічні ознаки традиційних засобів масової інформації, але окрім того наділений унікальними детермінуючими ознаками [Абубикирова, 2008: с. 104]. Нерідко в українських мережевих журналах для жінок можна побачити наявність в тексті запозичень, пов'язаних з питаннями комп'ютерних технологій, економіки, споживання і дозвілля, культури і спорту. Превалюють іншомовні лексеми з тем: мода і краса, міжособистісні відносини, здоров'я, діти, доведення [Ажгихина, 2008: с. 39]. Наприклад, феміністичний журнал «Товаришка» пише: «Мабуть, френдзонування найкраще ілюструють ці слова з фільму «Просто друзі»: «Розумієш, коли дівчина вирішує, що ти її друг, – це автоматично виключає тебе зі списку потенційних бойфрендів. Кожний зафрендзонений хлопець вважає, що якщо він проявляє увагу до своєї подруги, вона зобов'язана віддячити йому романтичними стосунками або сексом». [Ажгихина, 2008: с. 40]. Ми бачимо, що «френдзонування» і «зафрендзонений» походять від англійського словосполучення «Friend Zone». Слово «бойфренд» також запозичене з англійської мови. Допускається в українських онлайн-журналах використання іноземної лексики і без перекладу. Наприклад: «А ось головним хітом street style стали сукні різних форм, фасонів і

кольорів. Одні модниці вважали за краще зробити акцент на оригінальному крої, інші ж намагалися зачарувати оригінальними принтами», – українське видання «Модіста». [Ажгихина, 2008: с. 40].

Наступною відмінною характеристикою є популяризація переважно національних брендів. Українські бренди коштують дешевше західних, тому швидко набули популярності на хвилі патріотизму. Таким чином в мережевих жіночих журналах починає переважати реклама саме української продукції. Наприклад, універсальне видання «Friends» на своїх сторінках не просуває закордонні популярні марки. Тут красуються назви продукції виключно українського виробу: одяг та аксесуари від українського дизайнера Yaremko Sweta, лімітована колекція керамічних прикрас «Flow», а також представлено цілий розворот під назвою «Об`єкти від українських дизайнерів» зі стильними предметами гардеробу та декору українських творців. Журналісти закликають свою аудиторію купувати не тільки одяг, взуття та аксесуари національного виробництва, але й вази, дзеркала, лампи і стільці. «Дизайнери займаються природою. Вивчають гори, споглядають на гаї та озера. Так з`являються лампидерева, намиста-гілки, стільці і столики-пні», – пишуть журналісти «Friends». Мережеве жіноче видання також просуває послуги – виготовлення креативних листівок, запрошень на свята та оригінальних подарунків, створених дизайнерами з України.

Просування національного продукту не стосується новин шоу-бізнесу. Українські мережеві журнали для жінок переважною мірою висвітлюють події з життя закордонних зірок. Наприклад, видання «Модіста» в рубриці «Шоу-біз» представляє 70 % закордонних новин, 20 % – про російських відомих людей і лише 10 % загального обсягу складають матеріали про український світ шоу бізнесу. Аудиторії частіше пропонують сенсації про Мадонну, Дженніфер Лопес, Сильвестра Сталлоне та інших іноземних акторів і співаків.

Виходячи з контенту українських онлайн журналів для жінок, можна зробити висновок, що читачка цих видань вірить в прикмети, магію та забобони. Українське універсальне мережеве видання «Womans.in.ua» окремим блоком

виносить «Сонник». Тут можна ввести свої сновидіння і отримати їх тлумачення. Рубрики «Магія» та «Фен Шуй» також можна віднести до тих, що нав'язують вірування.

Ще одна характеристика українських мережевих журналів – створення образу сучасної читачки – жінка-кар'єристка або жінка-універсал. Трансформації в суспільстві спричиняють жанрово-стильові зміни в жіночих мережевих виданнях. Журнал «Коліжанка» виводить алгоритм своєї читачки: «Впевнена, розумна, компанійська, інтелігентна, вихована... здатна поєднувати в собі все те, що від неї вимагає суспільство. Такий собі універсал». [Ажгихина, 2008: с. 40]. Видання «Модіста» містить багато матеріалів на тему, як зробити кар'єру, пропонує корисні поради для успішних жінок. «Кожна жінка бажає відчувати себе фінансово незалежною, мати власне джерело доходу. Правду кажуть, що заробити можна лише тоді, коли працюєш на самого себе. Але як можна відкрити власну справу?», – пише мережевий журнал. Онлайн видання пропонує десять бізнес ідей, які можуть зробити жінку фінансово успішною: від виготовлення мила, прикрас, оригінальних і цікавих запрошень на свята до репетиторства, організації дитячих свят.

Наступна риса – стандарти краси, які підтримують і просувають українські мережеві журнали. Останнім часом видання намагаються простими порадами допомогти своїй читачці досягти природньої краси, а не суб'єктивного ідеалу. Видання «Womans.in.ua» пропонує вправи для зміцнення м'язів живота, рецепти боротьби з розтяжкам та зморшками, поради з дієтології: «Вчені давно підрахували, що кожен наш кілограм зайвої ваги, вкорочує час життя на півроку. Зайва вага служить дуже багатьом захворюванням і звичайно не хочеться допускати цього». Українське феміністичне видання «Товаришка» зробило збірку body-positive картинок під назвою «Почни революцію – перестань ненавидіти своє тіло». «Виробники косметики, винахідники диво-дієт і пластичні хірурги економічно зацікавлені в тому, щоб ми ненавиділи свої тіла і всіма силами намагалися їх перекроїти під чергову модну мірку. Ніхто не проголошує безпосередньо «Твоє тіло недосконале. Досить це терпіти!», – пише

жіноче видання. Тобто в феміністичному медіа-просторі виникає здорова альтернатива ідеальній відретушованості фото. Отже українські онлайн журнали толерантно ставляться до моделей plus-size, часто обирають їх героями публікацій і фото проєктів.

Запозичення матеріалів і прийомів закордонних жіночих журналів – наступна характеристика національних мережевих видань для жінок. Українські журнали не рідко використовують вже популярні і перевірені прийоми західних ЗМІ. Наприклад, така рубрика, як «Битва платтів». Видання «Модіста» в публікації «Бейонсе повторила зйомку Віри Брежнєвої» пише: «Коли нам на очі потрапила знімки з нової фотосесії Бейонсе для Elle UK, складно було позбутися відчуття дежавю. Виявилось, що нова зйомка артистки – копія зйомки Віри Брежнєвої для російської версії видання!» [Ажгихина, 2008: с. 40].

Особливістю національних жіночих мережевих феміністичних видань є не компетентність в термінології феміністичних журналів. На пострадянських просторах тема гендерної рівності підіймається в ЗМІ не часто. Український читач не компетентний в питаннях феміністичної термінології. Йому потрібно надавати великий масив термінів та пояснювати значення. В журналі «Товаришка» можна зустріти тлумачення наступних понять: циссексуальності, трансгендерні люди, квір, гендер-бендинг, дрег-квін та дрег-кінг, крос-дрессери.

Типологія сучасних олайнних феміністичних видань

Як уже було сказано вище, фемінізм – складне та багаторівневе міждисциплінарне явище. Жіночий рух, охопивши більшу частину світу, розвивався на території кожної держави по-різному. Вагомий вплив на нього склали ментальність та історичний розвиток країн. Саме тому західна модель фемінізму суттєво відрізняється від української. Таким чином, і система феміністичної преси США та Європи відрізняється від вітчизняних ЗМІ, що транслюють ідеї жіночого руху.

Перш за все необхідно дати визначення поняттю «феміністична преса». Це засоби масової інформації, що транслюють ідеї жіночого руху та емансипації, досліджують причини та наслідки гендерної нерівності, виступаючи проти ідеї

біологічно детермінованого підпорядкованого становища жінки, та аналізують різноманітні явища у культурному, політичному та соціальному житті крізь призму феміністичних студій.

Дослідження як західної, так і вітчизняної феміністичної преси доцільно проводити у хронологічному розрізі. Фемінізм у Європі та США пройшов у своєму становленні три етапи, які прийнято називати хвилями [Ажгихина, 2008: с. 71-72]. Під час першої хвилі жінки вимагали для себе у першу чергу права голосу, саме тому їх називали суфражистками – від слова *suffrage* – виборче право. Друга хвиля характеризується поглибленням вимог політичної та соціальної рівності. Нарешті, третя хвиля, що триває і до тепер, значно розширила коло проблем, вона торкається питань гомофобії, расової, вікової, гендерної дискримінації.

Журнали третьої хвилі фемінізму, підкорюючись реаліям цифрового віку, масово переходять в онлайнвий формат. У Європі та США такі ЗМІ стають не лише рупором сучасного жіночого руху, але й доволі прибутковим бізнесом. Сайти журналів мають безліч принад, щоб заохотити читацьку аудиторію не тільки платити за доступ до контенту, але й купувати фірмові товари видань. Сегмент такої преси у західному суспільстві вражає своїм різноманіттям.

Найбільш широко серед феміністичної західної преси представлені масові видання. Більшість із них, розпочавши своє існування ще під час другої хвилі, продовжують існувати і до тепер, підлаштовуючись під потреби сьогодення. Масові видання зазвичай пропагують ліберальну форму фемінізму: висвітлюють проблеми сексизму, гендерної самоідентифікації, охорони здоров'я жінки, репродуктивного права. В таких часописах, окрім розважального контенту, присутні також серйозні аналітичні матеріали, адже, говорячи про фемінізм, просто неможливо обійтися без глибинного аналізу становища жінки. Проте написані такі статті легкою та зрозумілою мовою. Яскравим прикладом такого балансу між складністю та серйозністю матеріалів і невимушеним способом їх подачі є журнал «Ms».

Ще одне масове видання, «Bitch», вступає у контрверсію із поп-культурою. Засновниці так описують своє бачення феміністичної критики масової культури: «Ми прагнемо дивитися на поп-культуру крізь призму аналітики та дотепності, а також відзначати феміністичних культурних діячів та діячок, що трансформують своїм внеском сучасні медіа» [Айвазова, 2015: с . 34]. За кількістю аналітики «Bitch» тяжіє до якісних видань, але через форму подачі матеріалів, велику кількість зображень, численну рекламу на сайті та аудіовізуальні матеріали доцільніше віднести це видання до масової преси. Фемінізм у журналі подається на інтерсекціональних засадах.

Серед сегменту масової преси виділяються феміністичні лайф-стайл видання. Вони балансують на межі гендерних стереотипів, проте ніколи до них не вдаються. Такі журнали торкаються тем, які дуже часто висвітлює жіночий глянець: секс, стиль, кулінарні рецепти. Проте фокус у таких темах зміщується: жінка становиться суб'єктом, а не об'єктом. Цей спосіб подачі ідей жіночого руху доцільно віднести до поп-фемінізму, тобто феміністичних ідей, що проникли у поп-культуру та транслюються для широкої аудиторії. Прикладом такого часопису є «Bust». Редакторки журналу описують жінку, для якої він створений, як «яскраву, ультрасучасну та впливову» [Айвазова, 2012: с. 47].

Дещо менше у сегменті західних феміністичних онлайн-видань представлені якісні часописи. Матеріали таких журналів складають серйозні наукові розвідки. Зображення присутні лише у якості ілюстрації об'єкту, про який іде мова в статті, тексти написані у науковому стилі, тут дуже багато термінів та специфічної лексики. До таких видань слід віднести «Women & Performance», яке пропонує міждисциплінарне феміністичне дослідження явища перформансу у найширшому його розумінні.

У системі західної феміністичної преси присутні навіть спеціалізовані видання. Одне з таких – «Tom Tom Mag», єдиний у світі журнал для жінок–барабанщиць. Видання являє собою повнокольоровий журнал обсягом до 80-ти сторінок, який виходить щоквартально. Часопис не тільки пропонує огляди на обладнання, матеріали щодо різних технік гри та інтерв'ю із музикантками, але

й проводить масштабний конкурс для барабанщиць з іронічною назвою «Hit Like a Girl» («Бий як дівчина»), а також організовує численні дискусії та заходи в університетах та коледжах США на тему фемінізму та жіночої репрезентації в світовій культурі.

Щодо українського феміністичного руху, то він від самого початку був пов'язаний із національно-визвольною боротьбою. Вважалося, що із досягненням незалежності проблема гендерної нерівності буде автоматично подолана. Проте цього не сталося, і феміністичний рух, який занепав за радянських часів, знову починає підіймати голову, багато в чому наслідуючи досвід своєї західної моделі [Абубикирова, 2008: с. 47-53].

Вітчизняна система феміністичних видань не може похвалитися такою кількістю та різноманітністю ЗМІ, що стосуються жіночого руху. Функціонувати такі видання в Україні змушені на волонтерських засадах. Їх видають або наукові платформи, або активістська спільнота. Перші розробляють інструментарій для репрезентації ідей жіночого руху серед населення країни, знайомлять читацьку аудиторію із базовими термінами та поняттями. За характером матеріалів їх слід віднести до якісних видань. До такого типу належить часопис «Я», який видає гендерний інформаційно-аналітичний центр «Крона». Журнал позиціонує себе як гендерний [Алимов, 2001: с. 104]. Кола проблематики, із якими працюють феміністичні та гендерні дослідження, досить споріднені. Саме тому журнал «Я» слід віднести і до феміністичних видань також. Автори та авторки видання починали з основ: тлумачили терміни, торкалися історії жіночого руху. Поступово спектр проблем, що висвітлюються на сторінках «Я», розширюється. Починають підніматися теми сексуального виховання, репродуктивних прав, прав ЛГБТ+. Розглядається також проблема співіснування фемінізму та націоналістичних настроїв у суспільстві.

Ще один подібний часопис – журнал соціальної критики «Commons/Спільне». До феміністичних видань його можна віднести лише частково. Журнал є рупором лівополітичних ідей [Айвазова, 2008: с. 30]. Автори та авторки «Commons/Спільне» приділяють увагу також проблемі гендерної

рівності та ставлять питання: чи може вона існувати в рамках капіталістичних економічних систем? Таким чином, феміністичні ідеї, представлені у журналі, носять марксистський, або соціалістичний, характер. Типові теми, що піднімаються в статтях розділу «Гендер» – питання щодо легітимності секс-роботи та права робітниць секс-індустрії, проблема рівної заробітної плати, можливості жінок в українській армії та політиці.

Класифікувати ж інші українські феміністичні онлайнві видання доволі складно. Серед них немає жодного, яке б у достатній мірі користувалося попитом серед читацької аудиторії. Такі часописи частіше за все створюються далекими від професійної журналістики людьми. Саме тому українські феміністичні самвидави мають вигляд еkleктичних блогів. До таких видань відносяться часописи «Товаришка», «Свободна».

В ході дослідження ми з'ясували, що західний сегмент феміністичної онлайн-преси представлений у таких категоріях: якісні видання («Women & Performance»); масові видання («Ms», «Bitch»); лайф-стайл видання («Bust»); спеціалізовані («Tom Tom Mag»).

В Україні ж цей сегмент преси майже зовсім не розвинутий. Усі вітчизняні онлайнві феміністичні видання некомерційні, їх творять або громадські організації на волонтерських засадах, або активісти та активістки жіночого руху. Журнали «Я» та «Commons/Спільне» знаходяться під патронатом поважних наукових платформ, тому вони продукують якісний контент, тоді як видання активістської спільноти творяться далекими від журналістики людьми і нагадують інтернет-блоги.

2.3. Феміністичний онлайн – активізм

Поточний стан та суспільно-політичне значення соціальних мереж

Станом на січень 2018 року, згідно звіту Digital in 2018 міжнародного агентства We are social, в Україні 58 % населення користуються Інтернетом (22,59 млн осіб), 29 % – соціальними мережами (13 млн).

Найбільшу популярність на сьогодні отримав Facebook. За даними внутрішньої статистики сервісу на січень 2018 року Facebook користується 11 млн українців. За останній рік кількість українських користувачів соцмережі зросла на 67 %², що пов'язано з міграцією користувачів з російських ВКонтакте і Однокласники, доступ до яких був обмежений українськими провайдерами згідно підписаного у травні 2017 р. Президентом України указу № 133/2017.

Активно використовують українці також платформи обміну повідомленнями Twitter, Instagram, Viber, WhatsApp, Skype, Telegram тощо. Варто зауважити, що соціальні мережі як джерело інформації мають значний рівень довіри аудиторії. Так, за даними дослідження, проведеного Соціологічною групою «Рейтинг» у листопаді-грудні 2017 р., соцмережам довіряє більше третини українців (37 %).

При цьому, як зазначає Л. Чуприна, багатофункціональність соціальних мереж, можливості щодо структурування комунікативного простору та об'єктивне сприяння розбудови громадянського суспільства роблять їх специфічним джерелом інформації.

Соціальні мережі дедалі більше стають певною мірою інформаційним відбитком саме громадянської активності, оскільки саме цей канал комунікації використовується для поширення ідей, об'єднання однодумців у спільноти (як віртуальні, так і реальні), організації заходів, координації зусиль. Практично всі суспільно значущі процеси, події, явища залишають певний інформаційний відбиток у соціальних мережах. Потенційні можливості використання соціальних мереж для громадської самоорганізації яскраво продемонстрував Євромайдан, який розпочався з закликів активістів в Інтернеті виходити на протести. У 2013-2014 рр. було створено низку сторінок та груп у Facebook,

Twitter, ВКонтакте (популярність останньої пов'язана з масовою підтримкою студентства, яке було основною аудиторією соцмережі), де відбувалася координація дій, збір коштів. Велика кількість людей, як в Україні, так і за кордоном, могли стежити за подіями у режимі «реального часу», брати участь у створенні контенту та допомозі протестувальникам.

Здебільшого активізація громадської самоорганізації проявляється саме у кризові моменти та під час резонансних подій. І соціальні мережі стають ефективним інструментом привернення уваги до них, «загострюють» суспільні настрої, стають платформою збору та координації зусиль. Соціальні мережі впливають на громадську думку, використовуються як мобілізаційний засіб у протестних акціях з метою залучення масової підтримки.

Саме тому, соціальні мережі наразі являються потужними платформами для поширення феміністичних ідей та практик. А також даний ресурс є великим джерело для інформування населення про жіночий рух на теренах України.

Зрілість сучасного українського феміністичного руху засвідчують серйозні ідеологічні дискусії. Одним з таких проблемних питань, ставлення до якого радикально різняться, є проблема проституції – декриміналізувати секс-роботу чи, навпаки, криміналізувати клієнта за шведською моделлю. Відрізняються позиції феміністок і в питанні щодо можливої (не)участі трансгендерних жінок у жіночому русі.

Платформами для такої (часто гострої, але частіше – змістовної) полеміки стають феміністичні спільноти у соціальних мережах, насамперед Фемінізм.уа (яка діє під орудою Марії Дмитрієвої з 2011 року і нині налічує близько 9 тис. учасниць/ків) та Резистанта (менша і молодша, але радикальна за духом спротиву патріархату спільнота під орудою Олени Зайцевої). Загалом, роль Інтернету та соціальних мереж у поширенні феміністських ідей, артикуляції важливих для жінок проблем, мобілізації феміністичної спільноти та розвитку солідарності важко переоцінити. Яскравим прикладом можуть слугувати феміністські флешмоби у Фейсбук, які дозволяють швидко охопити величезну аудиторію.

Наприклад, у 2016 відбулося дві такі акції, ініціаторками яких стали знані фемактивістки. Першу під хештегом ЖінкаЯкаНадихає започаткувала Тамара Злобіна, пропонуючи долати совково-комерційний шаблон святкування Міжнародного жіночого дня через наповнення інформаційного простору історіями про успішних жінок, які є взірцем для наслідування.

У липні того ж року Настя Мельниченко почала акцію яНеБоюсьСказати, порушивши культурно-табувану тему сексуального насильства з боку близьких людей як особистого замовчаного досвіду багатьох жінок. В результаті тисячі відвертих і болісних жіночих історій були оприлюднені у мережі, оприявнивши таким чином масштаб і глибину проблеми, про яку «не прийнято говорити».

Упередження та ворожість щодо фемінізму в українському суспільстві зменшуються пропорційно до поширення знань про феміністську ідеологію, активізм та феміністські студії. З одного боку, в Україні вже напрацьовано серйозний масив наукових публікацій з феміністської та гендерної тематики (перекладів класичних праць та власне українських досліджень у різних ділянках). З іншого боку, гендерній просвіті дуже сприяють науково-популярні та публіцистичні видання, які у доступній формі доносять ідеї гендерної рівності, висвітлюють факти гендерної дискримінації, представляють засади феміністського руху, пояснюють розмаїття течій фемінізму, розкривають історичні і культурні контексти розвитку фемінізму в різних країнах у різні часи [Гаєва, 2000: с. 33]. Крім того, різні ЗМІ щораз більше цікавляться цією тематикою, публікуючи інтерв'ю з активістками та експертками, запрошуючи їх до радіо та телестудій, що дозволяє ширшому загалові розвіяти дещо «демонізований» образ феміністки та краще сприйняти ключові ідеї фемінізму.

Улітку 2017 року Український жіночий фонд провів масштабне опитування активісток жіночих організацій, щоб оцінити стан розвитку руху в Україні. Результати виявили як слабкі місця, так і сильні, та засвідчили готовність до глибшої консолідації і співпраці [Гамисонія, 2015: с. 45]. Очевидно, як і в будь-якому іншому русі, в українських феміністичних

організації немає і не може бути цілковитої одностайності щодо ідеологічних засад, головних пріоритетів та другорядних завдань, форм і способів діяльності, засобів досягнення цілей тощо. Та одна прикмета все-таки дозволяє говорити про спільність – це визнання наявної дискримінації жінок у сучасній Україні й усвідомлення необхідності змінити такий стан речей.

Висновки до 2 розділу

Наявність українських феміністичних онлайн-видань та тематичних спільнот у соцмережах свідчить про те, що потенційні споживачі феміністичного контенту часописів в Україні є. Проте, судячи з дослідження, вони не готові платити за доступ до такої інформації. Це, на наш погляд, основна причина перебування вітчизняного сегменту таких медіа у зародковому стані. Якщо на Заході феміністичні видання є прибутковим бізнесом, то в Україні це робота «за ідею».

Об'єднання жінок в боротьбі за різного роду проблеми, що виникають в сучасному суспільстві ведеться здебільшого за допомогою такого інструменту як соціальні мережі. Вони зараз особливо популярні та несуть в собі великий простір для інформативності та поширення інформації до широких мас людей.

Адже даний інформаційний ресурс жіночі громадські організації активно використовують для громадянського активізму, для просування ідей фемінізму, та для залучення прихильників.

Далі будемо перевіряти діяльність сучасного феміністського національного руху через соціальні мережі та власні Інтернет-ресурси. Власна класифікація даних організацій поділяє їх на такі, що інформують про наявні проблеми та ті які не є офіційними представництвами. Перші вбачають свою мету діяльності у розвитку навичок онлайн комунікації та надання онлайн послуг, в тому числі освітніх, для жіночих/феміністичних організацій та активісток. Неофіційні представництва (блоги) активно закликають до активних дій у відповідь на певні проблеми суспільства, в чому і проявляється їхній активізм. Дану класифікацію буде перевірено на практиці в емпіричному розділі дослідження.

РОЗДІЛ 3. Емпіричне дослідження діяльності жіночих/феміністичних організацій в соціальних мережах

3.1. Організація, методи і методики дослідження

Програма контент-аналітичного дослідження офіційних Інтернет-сторінок феміністських організацій

Актуальність: гендерна проблематика нині досить популярна для обговорень, дискусій, а також як предмет вивчення науковцями різних галузей. У тому числі гендерні проблеми привертають увагу і соціологів. Одним з аспектів розвитку гендерної проблематики є проблеми, що пов'язані з рухами феміністок. Фемінізм як рух, на даному етапі спрямований на зрівнювання прав чоловіків та жінок у різних сферах. Проте, феміністки як представниці цього руху домагаються цієї рівності різними способами: маршами рівності, популяризацією феміністичних гасл, акціями феміністок тощо. Відповідно закономірним є виникнення феміністських організацій, які об'єднують жінок зі схожими ідеями та репрезентують їх ідей українській та світовій спільності.

Сприйняття такого роду організацій українським суспільством є досить суперечливим. Адже зачасту їх сприймають як певний набір радикальних стереотипів (екстремізм, войовничість, чи навіть автоматичне зачислення до ЛГБТ), які представниці руху намагаються донести до громадськості, відповідно це викликає поширення упереджень, негативного ставлення з боку тих осіб, які не розділяють їх погляди або належать до старших поколінь. Але, головною метою даних організації незважаючи на всі ці упередження, все ж залишається досягнення рівності між чоловіками та жінками, що є невід'ємною складовою успішного соціального розвитку у суспільстві. Хоча діяльність феміністок, феміністських організацій досить активно обговорюється, наразі не існує комплексної оцінки діяльності феміністичних організацій і достатнього розуміння того як вони себе позиціонують в українському суспільстві. А саме розуміння того як себе позиціонують феміністські організації дозволить окреслити перспективи їх діяльності і зрозуміти особливості проявів сучасного «жіночого руху» у пострадянському суспільстві.

Проблема: на сучасному етапі існує суперечність у тому, що з одного боку діяльність феміністських організацій є дуже важливою для досягнення рівності, яка сприяє розвитку українського суспільства, а з іншого боку не існує розуміння того як себе позиціонують українські феміністичні організації і власне які особливості сучасного «жіночого руху», який вони представляють.

Для аналізу діяльності та самопозиціонування були вибрані інтернет-сторінки (сайти) одних з найбільш відомих феміністських організацій в Україні: «Товаришка», «Прогресивні жінки», «Сфера», «Феміністична майстерня».

Об'єкт теоретичний: діяльність українських жіночих/феміністських організацій.

Об'єкт емпіричний: дописи на інтернет-сторінках жіночих феміністських організацій.

Предмет: специфіка діяльності жіночих організацій України в соціальних мережах.

Мета: визначити особливості жіночих/феміністичних організацій через діяльність в соціальних мережах.

Завдання:

1. З'ясувати до яких контекстів найчастіше апелюють феміністські організації при репрезентації своїх інтересів та діяльності.
2. Визначити які основні суб'єкти діяльності репрезентують українські феміністські організації на власних Інтернет-сторінках.
3. Визначити на якому рівні найчастіше висвітлюють свою діяльність українські феміністські організації на власних Інтернет-сторінках.
4. Дослідити, які тематичні заходи найчастіше згадуються при репрезентації діяльності феміністських організацій.
5. З'ясувати які структурні елементи відображають феміністські організації на своїх Інтернет-сторінках.
6. Визначити який характер висвітлення діяльності феміністських організацій на їх Інтернет-сторінках.
7. З'ясувати основну мету сучасних феміністських організацій

Інтерпретація основних понять дослідження

Контекст – певна сфера, щодо якої відображають свою діяльність українські феміністські організації на власних Інтернет-сторінках.

Суб'єкти - ті особи, органи, інститути, про яких згадують організації при висвітленні своєї діяльності на власних Інтернет-сторінках.

Характер висвітлення – емоційне та оціночне забарвлення статті, яка піддається аналізу: оцінка+ (висвітлюються переваги, підтримка, схвалення), оцінка – (критика, зауваження, недоліки), оцінка +/- (відсутність чіткого напрямку оцінки, відсутність оціночних суджень).

Гіпотези

1. При висвітленні своєї діяльності всі феміністські організації найчастіше апелюють до різних дій у межах соціального контексту.
2. При висвітленні діяльності у політичному контексті найчастіше згадуються реформи, які впроваджує влада для досягнення гендерного балансу.
3. При висвітленні своєї діяльності феміністські організації найбільше орієнтовані на абстрактний рівень.
4. Висвітлення діяльності інтересів обраних феміністських організацій репрезентується через діяльність їх учасниць.
5. Висвітлення інтересів та діяльності феміністських організацій носить переважно нейтральний характер на рівні всіх феміністичних організацій
6. Більшість сучасних феміністських організацій ідейно відрізняються від традиційних і спрямовані переважно на навчально-просвітницькі дії

Обґрунтування вибіркової сукупності:

Генеральну сукупність становлять Інтернет-сторінки відомих нині діючих українських феміністських організацій.

Так як вибірка має бути випадковою, відібрано 4 українські феміністичні організації, які є популярними та на даний період часу та діють в Україні. Вибір 4 організацій дозволить отримати комплексну інформацію та провести порівняльний аналіз діяльності цих організацій.

Одиницею аналізу виступають: дописи на інтернет-сторінках українських феміністських організацій.

Одиниці рахунку: кількість категорії та субкатегорій у тій чи іншій одиниці аналізу.

Джерела інформації:

1. «Товаришка» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tovaryshka.info/>
2. «Прогресивні жінки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://women.vn.ua/proekty>
3. «Сфера» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/spherewa/>
4. «Феміністична майстерня» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/feministworkshop/>.

Доцільність застосування контент-аналізу при вивченні жіночих феміністичних організацій.

Контент-аналіз – це метод аналізу документів та метод збору даних щодо певного досліджуваного явища, що міститься у цьому документі або наборі документів.

Метод контент-аналізу дуже широко використовується дослідниками, коли потрібно проаналізувати певну сукупність однотипних документів на предмет виявлення певних характеристик чи ознак предмету дослідження.

Феміністичний рух нині є актуальною тематикою, тому дуже широко висвітлюється у різних засобах масової інформації, соціальних мережах. Відповідно, при вивченні цієї тематики, наявна велика кількість статей у яких вона висвітлюється. Зокрема такі статті розміщені на Інтернет-сторінках феміністських організацій. Саме тому вивчення висвітлення діяльності та інтересів феміністичних організацій за допомогою контент-аналізу є найбільш доречним. Також у даному випадку контент – аналіз дозволяє без втручання дослідника вивчити як саме відбувається висвітлення даного процесу на різних

Інтернет-сторінках, з точки зору різних суб'єктів, у різних роках, співставити та порівняти різні сайти тощо.

Для того, щоб отримати реальні та репрезентативні дані необхідно правильно обрати вибірку сукупність, яка дозволить дійсно комплексно оцінити які ж напрямки діяльності найбільш широко представлені на сторінках феміністських організацій, які тематики найбільш дискусивні тощо (Додаток 1, 2, 3).

Опис категорій та субкатегорій аналізу

1. Контекст політичний

1.1.1 впровадження реформ

1.1.2 державні допомоги

1.2 правовий

1.2.1 насильство над дітьми

1.2.2 порушення прав людини

1.2.3 торгівля жінками

1.2.4 рабство

1.3 соціальний

1.3.1 просвітницькі заходи (лекції та семінари)

1.3.2 марші та акції підтримки рівності

1.3.3 проведення інтерв'ю з відомими особистостями щодо гендерних

питань

1.3.4 дозвілєва сфера

2. Рівень висвітлення подій

2.1 міжнародний

2.1.1 міжнародні форуми

2.1.2 міжнародні рухи, акції

2.1.3 міжнародні феміністичні принципи

2.2 Україна

2.2.1 реформи в країні

2.2.2 всеукраїнські акції

- 2.2.3 просвітницькі заходи
- 2.3 особистісний
 - 2.3.1 конкретна людина, але не феміністка
 - 2.3.2 феміністка
- 2.4 абстрактний
 - 2.4.1 відсутність прив'язки до будь-якого з рівнів
- 3. Суб'єкт діяльності
 - 3.1 діяльність учасниць феміністичної групи
 - 3.2 діяльність представників влади
 - 3.3 діяльність українців
- 4. Тематичні заходи
 - 4.1 тематичні вечори
 - 4.2 тематичні тижні
- 5. Структурні елементи організації
 - 5.1 місія
 - 5.2 принципи роботи
 - 5.3 пріоритетні напрямки роботи
 - 5.4 проекти
 - 5.5 сторінка в соціальній мережі
 - 5.6 учасники групи
- 6. Оцінка
 - 6.1 Оцінка+
 - 6.1.1 схвалення
 - 6.1.2 переваги
 - 6.1.3 підтримка
 - 6.2 Оцінка-
 - 6.2.1 критика
 - 6.2.2 недоліки
 - 6.3 Оцінка +/-
 - 6.3.1 відсутні оціночні судження

3.2. Аналіз отриманих результатів емпіричного дослідження

Особливості діяльності жіночих організацій в Україні за результатами аналізу текстового матеріалу Інтернет-сторінок феміністських організацій.

Інтернет-сторінки феміністських організацій включають доволі різноманітний контент, який так чи інакше відображає інтереси цієї організації, способи її роботи та цілі до яких вони прагнуть, і які у загальному вигляді репрезентують становище та особливості «жіночого руху» у сучасній Україні. Контекст у якому вони представляють свою діяльність частково відображає те, на що вони орієнтовані, і відповідно у яких діях проявляється «жіночий рух» нині, скоріше навіть у яких сферах.

Серед контекстів загалом було виділено політичний, правовий та соціальний. Вибір саме цих контекстів дозволяє чітко диференціювати організації за способом їх дії, оскільки, якщо феміністська організація орієнтована здебільшого на правовий контекст, то їх діяльність може бути спрямована в першу чергу на вирішення питання рівності між чоловіками та жінками на рівні законодавчому, правовому.

Відповідно першою гіпотезою є: при висвітленні своєї діяльності всі феміністські організації найчастіше апелюють до різних дій у межах соціального контексту.

На основі аналізу 4 обраних феміністських організацій можна сказати наступне:

«Феміністична майстерня» зорієнтована виключно на соціальний контекст. Тобто, діяльність феміністок переважно зорієнтована на повсякденний побут і реальні ситуації. У розрізі соціального контексту розподілу даної організації наступний: 36% згадувань про марші та акції феміністок, 32% - про певні просвітницькі заходи та семінари, які проводить організація, сюди включаються лекції, семінари для всіх охочих та 23% припадає на проведення інтерв'ю з фахівцями щодо гендерної проблематики та 9% щодо проведення дозвілля. Прикладом нещодавнього інтерв'ю, яке було представлено на інтернет-

сайті «Феміністичної майстерні» є бесіда з мисткинею Альоною Мамай про своє мистецтво і реакцію на нього, фемінізм, сексуальність та праворадикальне насилля. Доречі, варто зауважити, що це єдина організація, яка звертає увагу на представлення такої діяльності як інтерв'ю щодо гендерної проблематики з певними відомими особистостями.

Феміністська організація «Сфера» теж звертає увагу на висвітлення лише соціального контексту, але співвідношення складових дещо інше - 81% повідомлень, статей стосуються різних просвітницьких заходів, які організують та проводять організатори «Сфери» для всіх охочих. Такі семінари, спираючись на наявні статті, переважно відбуваються в рамках певних тематичних тижнів і знайомлять із загальним становищем жінки у суспільстві, у стосунках тощо. Варто також відзначити, що хоча згадок про такі семінари багато, але на сайті інформація особливо не деталізується, 19% статей стосується висвітлення феміністських маршів та акцій.

«Товаришка» - наступна феміністська організація, діяльність якої відтворюється через згадування політичного контексту (36% згадок даного контексту), правового (36%), та соціального (28%). Діяльність даної організації досить різнобічна, але ця організація у своїй діяльності намагається аналізувати і покращувати саме державно-правовий рівень через реформи та їх повноцінну реалізацію.

Найбільш широко представлені контексти у діяльності організації «Прогресивні жінки». На своїх сторінках вони згадують всі контексти без виключення, але найбільше апелюють саме до тем насилля у сім'ї, торгівлі, порушення прав людини загалом та жінки зокрема. Тому відповідно на правовий контекст припадає 55% повідомлень статей, у яких можна визначити контекст. Дані повідомлення є доволі інформативними і представляють ситуацію в Україні та світі щодо тієї чи іншої проблематики. 17% повідомлень з визначеним контекстом припадає на політичний контекст, з яких переважна більшість описує впровадження реформ щодо гендерної проблематики на рівні держави і 28% повідомлень з соціальним контекстом – знову ж таки згадуються проведені

семінари, мітинги, акції тощо. Виходячи з отриманих даних можна говорити про те, що не всі організації акцентують увагу у своїй діяльності на соціальній сфері, а, отже, гіпотеза спростовується.

Наступна гіпотеза стосувались також контекстів висвітлення своєї діяльності феміністськими організаціями, а безпосередньо політичного контексту. Припущення полягало у тому, що при висвітленні діяльності у політичному контексті найчастіше згадуються реформи, які впроваджує влада для досягнення гендерного балансу. Як було зазначено раніше, повідомлення, які апелювали до політичного контексту були виявлені лише у двох феміністських організацій - «Прогресивні жінки» та «Товаришка». Політичний контекст загалом розглядався через два компоненти - впровадження реформ та державні допомоги (наприклад допомога постраждалим від насилля жінкам). Щодо цих двох організацій співвідношення компонентів було наступним (Додаток 4).

З отриманої діаграми бачимо, що ситуація зі співвідношенням складових у повідомленнях з політичним контекстом кардинально різна. «Прогресивні жінки» більше звертають увагу на впровадження реформ, тоді як «Товаришка» апелює до різних проявів державної допомоги. Відповідно перш початкове припущення було не вірним і гіпотеза спростовується.

Рівень висвітлення своїх інтересів та своєї діяльності теж важливий для розуміння того, що представляє собою феміністська організація. Адже, апеляція до певних осіб, наприклад, може викликати певні конфлікти, критику, а абстрактність може з певної точки зору свідчити про невизначеність у кінцевій меті або ж про обережність, зважаючи на високий рівень соціальної напруженості у суспільстві. Саме тому наступне припущення полягало у тому, що найчастіше діяльність жіночих феміністських рухів висвітлюватиметься на абстрактному рівні.

Насамперед зазначу, що статті абстрактного характеру зустрічались на всіх Інтернет-сторінках обраних феміністських організацій. Найбільше статей абстрактного характеру, які просто описували певну проблему, було на сайті «Феміністичної майстерні» - 70% серед всіх проаналізованих повідомлень на цій

Інтернет-сторінці. Найменше на сторінці організації «Товаришки» - лише 9%. Тобто, вже виходячи з цих даних можна сказати, що гіпотеза спростовується.

Але для того, щоб проаналізувати наступне припущення варто зосередити увагу на розподілі всіх рівнів у межах кожної організації. Адже, припускалось, що при висвітленні своєї діяльності «Феміністична майстерня» та «Прогресивні жінки» орієнтуються не абстрактний рівень, а «Сфера» та «Товаришка» на рівень України. Такі припущення були зроблені із загального аналізу сторінок та стилістики їх оформлення (Додаток 5).

Цікаво зауважити загалом яким же чином представлений загальний розподіл рівнів при висвітленні феміністськими організаціями своєї діяльності.

З отриманої діаграми можна бачити, що досить мало у всіх організаціях представлений міжнародний рівень, тобто, феміністські організації не прагнуть до репрезентації своєї діяльності через міжнародні принципи і стандарти.

Феміністська організація «Сфера» при висвітленні своєї діяльності не апелює до особистісного рівня, тобто, не наводить приклади з життя, адже як вже зазначалось раніше вони надають більш загальну інформацію про події, які в них відбуваються. У свою чергу дана організація найчастіше серед всіх апелює до українського досвіду і презентує події не відокремлено, а саме з досвіду України або на прикладі України.

Організація «Прогресивні жінки» найбільше апелює до особистісного рівня (44% всіх проаналізованих статей), це може бути пов'язано з тим, що найчастіше, як зазначалось раніше, у даній організації порушуються теми насилля, торгівлі людьми, рабовласництва тощо. Тобто, можна говорити про те, що до якогось одного рівня вистелення своєї діяльності феміністські організації не схильні. Зважаючи на все вищезазначене можна сказати, що все гіпотеза про те, що при висвітленні своєї діяльності «Феміністична майстерня» та «Прогресивні жінки» орієнтуються не абстрактний рівень, а «Сфера» та «Товаришка» на рівень України спростовується.

Висвітлення діяльності інтересів обраних феміністичних організацій репрезентується через діяльність їх учасниць – наступне припущення, яке

ґрунтується на тому, що у першу чергу гендерна проблематика досить дискусивна та суперечлива. І, оскільки, для аналізу були обрані саме феміністські організації, метою яких є залучити у свої організації нових членкинь та максимально поширити свої ідей, то найкращим засобом для переконання буде відображення саме дій вже тих осіб, які є учасниками організації. Відповідно припущення полягало у тому, що серед суб'єктів діяльності перш за все виокремлюють самих учасниць феміністських організацій. Для того, щоб перевірити припущення був використаний, як і у попередніх випадках розподіл за рівнями у розрізі кожної з організацій.

У даному випадку щодо суб'єктів діяльності його можна представити наступним чином (Додаток 6).

З отриманої діаграми можна бачити, що «Феміністична майстерня» апелює лише до діяльності українців. Це може бути пов'язано з тим, що у попередньому випадку зазначалось, що дана організація апелює найбільше до абстрактного рівня. А у тих випадках, коли можна визначити суб'єкт, то найчастіше згадуються українці. Найчастіше у тих повідомленнях, де наявний суб'єкт, діяльність учасниць феміністичної організації репрезентує організація «Прогресивні жінки» - у 67% випадках. Знову ж таки це можна пояснити актуальністю правових тематик, порушення проблем торгівлі людьми, насилля, що порушуються даною організацією. Адже такі теми найкраще сприймаються саме через особистий досвід. Організація «Сфера» рівною мірою репрезентує різні види діяльності як через українців загалом, так і через діяльність учасниць своєї організації. Феміністська організація «Товаришка» у тих повідомленнях, де наявний суб'єкт, репрезентує у 47% діяльність українців, у 21% діяльність представників влади та 32% - діяльність учасниць своєї організації. Саме ця організація найбільше, порівняно з іншими, апелює до влади.

Отже, враховуючи всі отримані дані можна сказати, що припущення не підтвердилось і загалом не можна вивести узагальнюючих суб'єктів, які згадуються рівною мірою у всіх феміністських організаціях.

Наступна гіпотеза безпосередньо пов'язана з тематичною діяльністю феміністських організацій – тематичними вечорами та тематичними тижнями. Наприклад, як зазначалось раніше, організація «Сфера» репрезентує свою діяльність насамперед через ряд лекцій, які вони проводять. Варто зауважити, що ці лекції і відбуваються в межах «тижня жінок», який є традиційним і відбувається вже чотири роки у один і той самий час. Проведення тематичних вечорів та тижнів дозволяє залучити до своєї діяльності більше людей і поширити свої ідеї.

У контексті розгляду чотирьох обраних організацій варто зауважити, що лише дві з них загалом згадують про такі види діяльності - феміністська організація «Сфера», як вже зазначалось, та «Прогресивні жінки». Друга організація більше фокусує увагу все ж на проведенні тематичних вечорів, на яких вони обговорюють ідеї підтримки та відстоювання прав жінок, розповідають про свій досвід тощо. Якщо говорити про загальні показники розподілу цих двох видів діяльності, то можна говорити про те, що співвідношення тематичних тижнів до тематичних вечорів 40% до 60% відповідно.

Отже, на загальному розподілі гіпотеза підтверджується. Якщо говорити конкретно про кожну з феміністських організацій, то ситуація досить відрізняється. Так, у феміністській організації «Сфера» більше представлені саме тематичні тижні - 77,5%, а у організації «Прогресивні жінки». тематичні тижні - 71,5%. Тобто, по відношенню до кожної організації окремо гіпотеза спростовується.

Окрім діяльності досить важливо розуміти рівень доступності інформації, що надає організація та те, як вона це загалом представляє. Саме тому як категорія була обрана структура організації. Для того, щоб діяльність організації виглядала дійсно комплексно, на нашу думку, у організації мають бути наявні її мета, принципи роботи, загальна структура. Саме ці базові компоненти дозволяють зрозуміти чи підходить організація та її методи, види діяльності до тих принципів, що притаманні особисто кожному.

А також важливим є те, що, оскільки, ми розглядаємо Інтернет сторінки, то зазначена інформація дозволяє скласти загальне враження про організацію. До структурних складових як субкатегорій також були віднесені пріоритетні напрямки роботи, проекти, наявність сторінки в соціальній мережі, перелік офіційних та діючих учасників групи (Додаток 7).

Дана таблиця демонструє наявність того чи іншого визначеного структурного компоненту у феміністській організації. Так, можна бачити, що всі серед визначених компонентів представлені на сайті організації «Прогресивні жінки». Наявність усіх підвидів інформації дозволяє комплексно оцінити діяльність даної організації, оцінити її дієвість та вплив. Також зрозуміти які її основні задачі, та як вони реалізуються. До того ж говорячи про сайт даної організації варто зауважити, що він досить зручний у користуванні і є найбільш інформативним за кількістю представлених заходів, видів діяльності тощо.

Найменше структурних компонентів серед обраних представлено на сайті «Феміністичної майстерні». На їх Інтернет-сторінці представлені лише місія (мета) організації та принципи роботи. Хоча структурних елементів лише два, але вони загалом дозволяють зрозуміти, на що орієнтована дана організація. Загалом сайт орієнтований на загальне ознайомлення зі статтями з гендерної тематики та на загальне представлення того, чим займається дана організація. Тобто, певної комплексної і детальної інформації з даного сайту отримати не можна.

Цікавим є той факт, що на сайті феміністської організації «Товаришка» такий структурний компонент як проекти зустрічається два рази: у загальному описі та як окремий підрозділ. Така увага саме до цього структурного компоненту може свідчити про те, що організація прагне закцентувати увагу саме на своїй діяльності. Інтернет-сторінка даної феміністської організації дозволяє переважно дізнатись про ті проекти, що реалізуються, почитати спілкування у форумі щодо цих проектів, але структура даної організації представлена досить абстрактно.

Феміністська організація «Сфера» репрезентує на своїй сторінці власну місію, принципи роботи, проекти, пріоритетні напрями роботи, при цьому не фокусуючись на чомусь одному, а надаючи загальну інформацію по кожному з підпунктів. Сайт є досить лаконічним, структурованим, але вміщає менше інформації, якщо наприклад порівнювати з сайтом організації «Прогресивні жінки».

Виходячи з отриманих даних можна сказати, що найбільш комплексно представлена інформація на сайті феміністської організації «Прогресивні жінки», саме їх сайт надає з точки зору структурних компонентів найбільш деталізовану інформацію щодо діяльності, проектів цієї організації тощо.

Так як першопочатковим було припущення про наявність двох базових структурних елементів - місії та принципів роботи на кожній зі сторінок Інтернет-організацій, то дане припущення підтверджується. А, отже, можна говорити про те, що загальне уявлення про роботу організацій сформувавши з їх Інтернет-сторінок можна.

Заключною категорією, яка відображає самопрезентацію феміністської організації на власному сайті є та оцінка, ті оціночні судження, які наявні на цьому сайті. Досить часто саме негатив чи різка критика провокують суперечливе ставлення до таких організацій. Тому, зважаючи на ситуацію, з дещо підвищеним соціальним напруженням у країні, та прагненням організацій залучити якомога більше членів припускається, що висвітлення інтересів та діяльності феміністичних організацій має переважно нейтральний характер на рівні всіх феміністичних організацій (Додаток 8).

Отримані дані свідчать про те, що відсутність оціночних суджень при репрезентації того чи іншого виду своєї діяльності чи представлення інтересів організації притаманне для всіх організацій без виключення. Найбільше негативних суджень, критики було помічено на сайті організації «Товаришка» - 35% , а найбільше позитивних на сайті організації «Прогресивні жінки» - 33%. Критика , якщо вона наявна переважно стосується не певного суб'єкта , а загального стану речей, становища жінки тощо.

Отже, враховуючи все вищезазначене можна говорити про те, що гіпотеза підтверджується і феміністські організації здебільшого не апелюють оціночними судженнями.

Остання гіпотеза стосувалась мети діяльності сучасних феміністських організацій. Першопочатково припускалось, що основі ідеї організацій дещо видозмінились, порівнюючи з початком феміністського руху. Отримані дані аналізу свідчать про те, що переважна більшість феміністських організацій спрямовують свої дії на допомогу жінкам, на просвітницькі заходи, якими прагнуть пояснити що нині представляє собою фемінізм.

У переважній більшості випадків їх дії не спрямовані на радикальні рухи, вони навпаки намагаються відстоювати та захищати права жінок мирним шляхом. Тобто, під впливом нових суспільних рухів, традиційні феміністські ідеї із постійною боротьбою за права жінок були замінені на більш просвітницькі заходи, які переважно спрямовані на інформування про сутність феміністичного руху та на захист прав жінок у різних сферах. Тобто, гіпотеза підтверджується.

У контексті загального розгляду також були враховані зображення, що розміщені на сторінках сайтів. Однак варто зауважити, що у даному випадку їх окремий аналіз не несе суттєвого смислового навантаження, оскільки, картинки переважно є нейтральними, карикатурними і не відображають певного ставлення, нерівності між чоловіками та жінками тощо. Така ситуація може бути обумовлена тим, що сайт організацій є досить офіційними представництвом, а відповідно аналізувати, те як репрезентується діяльність через фото більш доречно на неформальних ресурсах, у блогах тощо.

3.3. Розробка практичних рекомендацій

В попередні пунктах даного розділу були розглянуті процес, мета, актуальність та інші елементи емпіричного дослідження. Загалом з отриманого аналізу можна говорити про те, що, по-перше, діяльність феміністичних організацій в українському медіа-просторі репрезентується через соціальні мережі по-різному. Деякі організації звертають увагу на те, які види діяльності для них найбільш притаманні, деякі - на те, що власне собою представляє організація, а деякі надають лише загальне уявлення про організацію. Відповідно і говорити про діяльність феміністок у межах цих організацій можна з такої ж самої точки зору.

Зважаючи на те, що сучасні соціальні мережі є потужним елементом для розповсюдження ідейних переконань, можемо сказати, що завдяки Інтернету сьогодні у жінок з'явилася можливість відкритого спілкування, обміну досвідом з певної проблематики. Це, у свою чергу, дає підстави для твердження про виокремлення такого напрямку в діяльності жіночих організацій, як кіберфемінізм, який характеризує взаємодію жіночих громадських організацій на міжнародній арені й має на меті допомогти сучасній жінці вільно реалізувати себе в суспільному житті, користуючись відповідними інформаційними послугами.

Загалом можна стверджувати, що в умовах, коли технології стали нормою, «технохайп» раних кіберфеміністок перестав бути актуальним. Якщо сприймати «кіберфемінізм» просто як рух феміністок у кіберпросторі, то сенс взагалі нівелюється, адже сьогодні Інтернет використовують майже всі. Саме тому для руху була необхідна ревізія дискурсу та зміщення уваги на антикапіталістичні низові практики супротиву, інтерсекційність, перспективи біохакингу, гендерний аболіціонізм тощо.

Оскільки через соціальні мережі жінки можуть активніше та швидше скооперуватись, то важливим елементом є проведення регулярних вебінарів від провідних експертів в даному русі. Також важливим є запровадження

міжнародного досвіду, через ознайомлення із всесвітніми рухами та долання мовних бар'єрів за допомогою сучасних технологій.

Безперечно, важливим елементом є і зустрічі активісток та просто людей котрим цікавий даний формат, не лише в цифровому світі. Тому збори, лекції та інші заходи (котрі анонсуються в соцмережах) також повинні проводитись.

Також бачимо доцільність у створенні громадських (координаційних) рад при органах державної влади, які б безпосередньо опікувались розв'язанням жіночих проблем. Доведено потребу в створенні на теренах України центрів у справах жінок як необхідної умови формування ефективної гендерної політики в Україні. Одним з механізмів реалізації державної соціальної політики щодо забезпечення гендерної рівності в українському суспільстві має стати розробка відповідних інформаційних програм щодо висвітлення жіночої проблематики засобами масової інформації, формування в масовій свідомості образу соціально активної сучасної жінки. Нагальною є потреба в прийнятті Державної програми гендерного розвитку України, яка має, в першу чергу, сприяти досягненню гендерної рівноваги між чоловіком і жінкою в усіх сферах життя, а на основі цього запропонувати механізми ліквідації гендерного дисбалансу в усіх гілках влади.

Висновки до 3 розділу

Серед проаналізованих Інтернет-сторінок феміністичних організацій найбільш комплексна інформація надана на сайті організації «Прогресивні жінки». Адже там представлені мета, принципи, пріоритети роботи, учасники організації проекти і навіть посилання на фейсбук-сторінку, що було наявне лише у двох випадках. І загалом сайт досить чітко структурований і висвітлює різні напрямки діяльності організації. Щодо інших організацій можна сказати, що головні структурні компоненти - мета і принципи роботи представлені на кожній із обраних сторінок.

Якщо говорити більш конкретно, то варто говорити про те, що серед тематичних видів діяльності, які представлені на рівні лише двох організацій частіше зустрічаються тематичні вечори. У рамках таких тематичних вечорів проводяться зустрічі, лекції, обговорюється проблематика забезпечення рівності жінок з чоловіками тощо.

Також варто зауважити той факт, що навіть якщо висвітлюється той чи інший вид діяльності чи стаття щодо певної проблематики, у переважній більшості випадків переважає все ж відсутність якоїсь оцінки, тобто, характер повідомлень, які розміщені на Інтернет-сторінка організацій більш нейтральний. Така ситуація може бути зумовлена спробою запобігання можливим конфліктам та залученням до своїх «рядів» все більшої кількості людей.

На рівні всіх організацій було виявлено відсутність зосередження на певному одному суб'єкті при висвітленні контенту на сторінці. Тобто, представлене апелювання загалом до народу, до влади, а також власне досвід учасниць тієї чи іншої групи.

Також варто відзначити те, що досить часто статті на сайтах носять просто інформативний характер і не співвідносяться з певним міжнародним рівнем чи рівнем країни. Тобто, це статті просто інформують про наявність певної проблеми, думки.

Щодо контексту, сфери, у якій найбільше представлена діяльність організацій можна сказати, що це соціальний контекст у більшості випадків, але

однозначно визначити його як єдиний лідируючий не можна. Адже також досить широко, наприклад, у організації «Прогресивні жінки» представлений правовий контекст.

Отже, сучасний жіночий/феміністичний рух, що репрезентується саме через Інтернет-сторінки феміністичних організацій можна охарактеризувати як такий, що лише набуває свого розвитку і розвивається не рівною мірою у всіх сферах. Саме на рівні своїх офіційних онлайн-представництв феміністичні організації лише відображають загальні принципи роботи, фактично нічого не критикують, а просто інформують про наявні проблеми і способи боротьби з ними. Зовсім інша ситуація може бути при аналізі неофіційних представництв - блогів, наприклад, що і може стати основою для подальших досліджень.

ВИСНОВКИ

1. Розкриваючи сутність жіночих/феміністичних організацій, можемо сказати, що традиційно фемінізм визначають як рух жінок за свої права. Його основна ідея полягає у тому, щоб створювати можливості для самореалізації та саморозвитку жінок на рівні з чоловіками на роботі, вдома й у політиці. Фемінізм – це боротьба за припинення пригнічення, заснованого на ознаках статі. Не можна стверджувати, що фемінізм акцентує увагу на певну групу жінок, визначену за ознакою класу або раси. Переважно ідеї фемінізму спрямовані загалом на індивідів як чоловічої, так і жіночої статей. Фемінізм поширюється головним чином через жіночі об'єднання та громадські організації. Що являють собою один з центральних елементів громадянського суспільства.

2. Міжнародні жіночі організації пропонують механізми підвищення соціальної активності жінок, їх реального включення в суспільно-політичні процеси. Найбільш ефективно це може бути здійснено тільки через громадські організації, об'єднання та асоціації. Жіночі /феміністичні організації виступають ресурсом громадянського суспільства в Україні. Жіночий громадянський активізм є індикатор позитивних зрушень в напрямку демократизації українського суспільства, формування високого рівня політичної і правової культури жінок, повноцінної і фактичної реалізації ними своїх невід'ємних прав і свобод.

3. Щодо практики фемінізму у дискурсі сучасного Інтернет-простору, то в ході дослідження ми виявили головні національні особливості жіночих мережевих журналів України: просування національного брэнда, превалювання новин закордонного шоу бізнесу, створення образу жінка-універсал, використання прийомів закордонної жіночої преси, наявність в матеріалах запозичень або іншомовних лексем без перекладу.

4. Типологія сучасних онлайн-видань феміністичних видань полягає в тому, що найбільш широко серед феміністичної преси представлені масові видання. Більшість із них, розпочавши своє існування ще під час другої хвилі, продовжують існувати і до тепер, підлаштовуючись під потреби сьогодення.

5. Масові видання зазвичай пропагують ліберальну форму фемінізму: висвітлюють проблеми сексизму, гендерної самоідентифікації, охорони здоров'я жінки, репродуктивного права. В таких часописах, окрім розважального контенту, присутні також серйозні аналітичні матеріали, адже, говорячи про фемінізм, просто неможливо обійтися без глибинного аналізу становища жінки.

6. Доцільним є використання такого каналу комунікацій як соціальні мережі. Адже це зручний та швидкий інструмент для поширення ідей, об'єднання однодумців у спільноти (як віртуальні, так і реальні), організації заходів, координації зусиль.

7. На основі проведення емпіричного дослідження феміністичних організацій, можна говорити про те, що нині феміністична парадигма актуальна тема, що активно обговорюється в наукових колах, і яка являє собою вивчення особливостей презентацій «чоловічого» та «жіночого» у сучасному суспільстві. Ідеї фемінізму поширюються та реалізуються переважно через діяльність феміністичних організацій, які уособлюють жіночий рух. Проте, у ході дослідження було виявлено, що їх діяльність на сучасному етапі переважно зорієнтована не на традиційні ідеї фемінізму та радикальну боротьбу за права, а на просвітницькі заходи щодо фемінізму загалом та на захист жінок як соціальної категорії.

Серед перспектив проведеного дослідження на майбутнє можна виокремити наступні:

- при збільшені вибірки можна буде виявити більш повну та чітку картину поточної ситуації

- порівняльний аналіз діяльності українських жіночих/феміністичних організацій надасть можливість виявити найбільш діючі механізми і згодом надати рекомендації щодо підвищення ефективності роботи

- результати дослідження можуть виявитися цікавими дослідникам, які займаються проблематикою громадських рухів, а також тим, хто зацікавлений в практичному застосуванні контент-аналізу для дослідження громадянської активності в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абубикирова Н.И., Клименкова Т.А., Кочкина Е.В., Регентова М.А. Женские организации в России сегодня // Женские неправительственные организации России и СНГ: Справочник / Сост. Н.И. Абубикирова, Т.А. Клименкова, Е.В. Кочкина, М.А. Регентова, Т.Г. Тройнова. – М.: Эслан, 2008. – 334 с.
2. Ажгихина Н. История нового независимого женского движения с начала 1990-х годов до наших дней в зеркале СМИ. – М., 2008. – 228 с.
3. Айвазова С.Г. Женское движение: традиции и современность // Общественные науки и современность. – 2015. – № 2. – С. 34-37.
4. Айвазова С.Г. К истории феминизма // Общественные науки и современность. – 2012. – №6. – С. 47-51.
5. Айвазова С.Г. Русские женщины в лабиринте равноправия. – М.: РИК Русанова, 2008. – 188 с.
6. Алимов Д.А. Конституционное право на объединение: механизм обеспечения и пределы ограничения. Дис. канд. юрид. н. – Ростов-на Дону, 2001. – 144 с.
7. Аникеева О.Б. Женщины мира на уровне принятия решений // Государственная власть и местное самоуправление. – 2008. – №7. – С. 133-137.
8. Безбородов А.А. Позднякова И.Р. Право женщин быть избранными во власть// Государственная власть и местное самоуправление. – 2015. –№4. – С. 88-93.
9. Белоусова М.П. Гендерология и феминология: программа спецкурса. – Барнаул, 2001. – 33 с.
10. Белоусова М.П. Женские общественные организации. – Луганск, 2008. – 56 с.
11. Белоусова М.П. Основы взаимодействия государственных учреждений и женских общественных организаций в сфере социальной защиты / Социальная работа в современном обществе: реалии и перспективы.

Материалы межрегиональной научно-практической конференции «Теория, практика и образование в социальной работе: реалии и перспективы» / Под ред. С.И. Григорьева, Л.Г. Гусяковой. Барнаул: изд. администрации Алтайского края, 2011. – С. 233-236.

12. Беседін В.Ф. Державне регулювання економіки. – К., 2000. – 333 с.
13. Бойченко Л.Д. Тинькова Н.К. Из истории женского движения. – Петрозаводск: Изд-во Петрозаводского университета, 1995. – 68 с.
14. Боренько Я. Плюралізм як основна риса американської системи груп інтересу // Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. – 2002. – Вип. 4. – С. 58-63.
15. Бродель Ф. Структуры повседневности: возможное и невозможное / Пер. с франц. – М.: Прогресс, 1986. – 368 с.
16. Быков С. В. Социальная политика государства: учеб. пособие. – М., 2002. – 388 с.
17. Винокурова Н.А. Женские общественные организации: путь к успеху // Работница. – 2007. – №1. – С. 23.
18. Гаєва Н.П. Взаємодія органів державної влади та об'єднань громадян // Держава і право: Зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки. Вип.17. – К., 2002. – С. 88-92.
19. Гаєва Н.П. Конституційні основи об'єднань громадян в Україні // Проблеми реалізації Конституції України: теорія і практика / Відп. ред. В.Ф. Погорілко: Монографія. – К.: А.С.К., 2003. – 212 с.
20. Гаєва Н.П. Проблеми правового забезпечення діяльності громадських організацій // Правова держава. – Вип.11. – К.: Юридична книга, 2000. – С. 32-34.
21. Гамисония Э.А. Женское движение в РФ: проблемы экологии // Социально-политический журнал. – 2015. – № 4. – С. 44-45.
22. Ганслі Т.М. Соціальна політика та соціальне забезпечення за ринкової економіки. – К.: Основи, 2006. – 444 с.
23. Гідденс Е. Соціологія. – Київ: Основи, 1999. – 334 с.

24. Гореславская Н. Женщины на политическом Олимпе // Караван. – 2012. – №1. – С. 12.
25. Грабовська І. Проблеми і перспективи жінки в сучасній українській політиці / І. Грабовська // Сучасність – 2001. – № 6. – С. 54.
26. Гурне Б. Державне управління. – К.: Основи, 1993. – 448 с.
27. Гуслякова Л.Г. Проблемы взаимодействия теории и практики социальной работы // Образование и социальное развитие региона. – 2006. – №2. – С. 14-20.
28. Дмитриева Н. Женское движение: современное состояние и потенциал роста // Женское движение в России: вчера, сегодня, завтра. – Материалы конференции. Отв. ред. Г.Н. Михалева. – М.: КМК, 2010. – С. 233-237.
29. Довідник громадських організацій України. – К., 2014. – 887 с.
30. Додіна Є.Є. Адміністративно-правовий статус громадських організацій в Україні // Дис... канд.юр.н.: Одеса, 2002. – 168 с.
31. Женщины и власть: сборник. – Ростов-на-Дону: изд-во Старые русские, 2000. – 442 с.
32. Закон України «Про молодіжні та дитячі громадські організації» від 1 грудня 1998 р. // Закони України: Офіційне видання. – Т.16. – 1999.
33. Закон України «Про об'єднання громадян» від 16 червня 1992 р. // Закони України: Офіційне видання. – т.3. – 1996.
34. Здравомыслова Е. Парадигмы западной социологии общественных движений. – СПб.: Наука, 2013. – 268 с.
35. Здравомыслова Е.А. От социальной проблемы к коллективному действию: правозащитная организация «Солдатские матери» // Общественные движения в современной России: от социальной проблемы к коллективному действию / Отв. ред. В.В. Костюшев. М.: Институт социологии РАН, 2009. – С. 135-138.
36. Здравомыслова Е.А., Темкина А.А. Исследования женщин и гендерные исследования на Западе и в России // Общественные науки и

современность. – 2009. – №6. – С. 57-59.

37. Іванова О.Л. Соціальна політика: теоретичні аспекти. – К.: Академія, 2003. – 230 с.

38. Інститут демократичного суспільства / Новини / Всеукраїнська Літня школа «Жіночий активізм: стратегії впливу». <http://www.ids.org.ua/ukr/news/text_news.php?id=2271>.

39. ІХ Конгрес Світової Федерації Українських Жіночих Організацій / Жіноцтво / Гомін України / September 26, 2007.<http://www.homin.ca/news_view.php?category=women&news=2261&lang=ua>.

40. Кобза / Українці Росії / Українське жіноцтво об'єднується заради майбутнього <<http://kobza.com.ua/content/view/1101/57/>>.

41. Ковалішина Н.П. Витоки, умови виникнення та етапи розвитку жіночого руху в Україні // Зб. наук. пр. УАДУ. – 2011. – Вип. 1. – С. 72-77.

42. Ковалішина Н.П. Демократизація політичної культури жінок в Україні: уроки виборів–2002 // Державне управління в умовах інтеграції України в Європейський союз: Матеріали наук-практ. конф. за міжнар. участю: У 2 т. – К.: Вид-во УАДУ, 2002. – Т. 2. – С. 53-56.

43. Ковалішина Н.П. Жіночий рух у системі громадянського суспільства: зарубіжний досвід // Суспільні реформи та становлення громадянського суспільства в Україні: Матеріали наук-практ. конф. за міжнар. участю. – К.: Вид-во УАДУ, 2001. – С. 95-99.

44. Ковалішина Н.П. Жіночий рух України – важливий чинник розбудови громадянського суспільства // Вісн. УАДУ. – 2001. – № 2. – Ч. 2. – С. 260-268.

45. Ковалішина Н.П. Жіночі громадські організації: регіональні аспекти та базові моделі діяльності // Зб. наук. пр. УАДУ. – 2000. – Вип. 2. – Ч. I. – С. 101-106.

46. Ковалішина Н.П. Міська підтримка розвитку «high-tech»-технологій // Проблеми інноваційного розвитку територій: Матеріали міжнар. наук.-практ. семінарів. – К.: НДІСЕП, 2005. – Вип. 1. – С. 130-138.

47. Ковалішина Н.П. Паритетна взаємодія органів державної влади й громадських організацій – запорука розвитку гендерної демократії в Україні // Зб. наук. пр. УАДУ. – 2001. – Вип.2. – С. 214-222.
48. Ковалішина Н.П. Роль жіночих громадських організацій у процесі реформування політичної системи України // Ефективність державного управління в контексті глобалізації та євроінтеграції: Матеріали наук- практ. конф. за міжнар. участю: У 2 т. – К.: Вид-во НАДУ, 2003. – Т. 1. – С. 455-457.
49. Конституційне право України (за ред.В.Ф. Погорілка). – К.: Наукова думка, 2007.
50. Конституція України: Офіц. текст: Коментар законодавства України про права та свободи людини і громадянина: Навч.посібник /Авт.-упоряд. М.І. Хавронюк. – К.: Парламентське вид-во. – 2007. – 134 с.
51. Куклина И.А. Неправительственные организации и гражданское общество // Право Украины. – 2012. – № 4. – С. 12-13.
52. Лойко Л. Типологічне позиціонування національних організацій в інституціональній структурі громадянського суспільства // Політичний менеджмент. – 2015. – № 5 (14). – С.51-60.
53. Луман Н. Глобализация мирового сообщества // Социология на пороге XXI века: основные направления исследований. – М.: Русо-Т, 2009. – С. 333-339.
54. Лысенко В.В. Общественные объединения как форма реализации конституционного права на объединение в Украине: Дис канд. юрид. наук. – К., 2001. – 188 с.
55. Макаренко О.В., Рудник Б.Л. Государство и негосударственные общественные организации: формы поддержки и сотрудничества. – М.: Сигнал, 2007. – 212 с.
56. Максименко О.М. Організаційно-правове забезпечення форм співпраці громадських організацій та органів місцевого самоврядування // Правова держава: Щорічник наукових праць ІДП НАН України. Вип. 13. – К., 2012. – С. 47-49.

57. Максименко О.М. Правові основи регулювання джерел фінансування громадських організацій як засіб забезпечення їх статутної діяльності // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Вип..16. – К.: ІДП НАН України, 2012. – С. 99-102.
58. Малаховская Н. 20 лет тому назад в Ленинграде зародилось женское движение // «WE/МЫ» (Диалог женщин). – 1999. – №9. – С. 7.
59. Марченко Г. И. Этнос как объект и субъект политики: социальные основы национальной политики // Вестник МГУ. Сер. 12. Политические науки. – 2007. – №5. – С. 232-235.
60. Международная защита прав и свобод человека: Сборник документов. – М., 2012. – 577 с.
61. Мельникова Т.А. Женское движение в России: традиции и инновации. – М.: Мысль, 2009. – 120 с.
62. Мельникова Т.А. Женское движение России в политических процессах со-временного общества. – М.: ТОО «Симс», 2015. – 94 с.
63. Митрохин В.И. Социальное партнерство. – М., 2008. – 212 с.
64. Москвичев С. Мотивация, деятельность и управление. – К., Сан Франциско: Light Press, 2003. – 233 с.
65. На жінках тримається світ / Розмова з Іриноєю Голубєвою, головою Національної ради жінок України. <http://nslowo.free.ngo.pl/krynycia/na_zhinkah_svit.htm>.
66. Наука і соціальні проблеми суспільства: Міжнар. наук.-практ. конф. Харків, 18-19 червня 1998 р. – Харків, 1998. – 24 с.
67. Новикова С.С. Социология: история, основы, институционализация в России. – М.: Московский психолого-социальный институт; Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2000. – 464 с. Новітня історія України: Портрети сучасниць. – К., 1993. – 167 с.
68. Новічков Г.В. Громадські об'єднання і рухи // Політологія: Підручник / За ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. – 2-ге вид., перероб і доп. – К.: Видавничий центр „Академія», 2001. – С. 286- 295.

69. Общая и прикладная политология: учебное пособие // Под ред. В.И. Жукова, Б.И. Краснова. – М.: Союз, 2007. – 338 с.
70. Общественные организации в политической системе /Отв. ред. проф. Ц.А.Ямпольская. – М.: Наука, 2008. – 218 с.
71. Онищенко О.С. Шляхи реформування в Україні громадянського суспільства // Правова держава: Щоріч. наук. праць ІДП НАН. Вип. 13. – К., 2012. – С. 44-45.
72. Органи державної влади України /За ред. В.Ф. Погорілка: Монографія. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького, 2012. – 335 с.
73. Основи демократії: Навч. посібник / За заг. ред А.Колодія. – К.: вид-во «Ай-бі», 2012. – 222 с.
74. Офіційний сайт державного комітету статистики України // <http://www.ukrstat.gov.ua>
75. Пашко А. Союз Українок України в процесах державотворення / Алена Пашко / Жінка в Україні. – К., 2001. – Т. 23. – 645 с.
76. Попова І.М. Соціальна політика і парадокси буденної свідомості // Соціальна політика в Україні та сучасні стратегії адаптації населення: Збірник наукових статей. – К.: НВФ «Студцентр»/ НІКА-Центр, 2008. – С. 89-92.
77. Пригожин А.И. Современная социология организаций: учебник. – М.: Интерпракс, 1995. – 295 с.
78. Принципи законів про громадські організації. – К.: Центр інновацій та розвитку, 1998. – 112 с.
79. Рабинович П.М. Основи загальної теорії права та держави. – К: Атіка, 2006. – 458 с.
80. Радіонов І.Ф. Макроекономіка. – Харків: Фоліо, 2004. – 369 с. Ресурсний Центр для випускників (ARC) Київ, Україна / Інформаційний бюлетень Ресурсного Центру для випускників, листопад 2006. <<http://www.alumni-center.kiev.ua>>.
81. Скакун О.Ф. Теория государства и права. – Харьков: Консум; Ун-т вн. дел, 2010. – 512 с.

82. Скрипнюк О. Вплив інститутів громадянського суспільства на становлення і розвиток демократичного політичного режиму // Право України. – № 5. – 2001. – С. 12-14.

83. Социальный маркетинг для общественных организаций. Практическое пособие, под ред. Кристофера Вудс Эбнера и др. – М.: Центр развития образования. – 2001. – 392 с.

84. Социология. Основы общей теории: Учебное пособие / Под ред. Г.В. Осипова. – М.: Аспект Пресс, 1996. – 333 с.

85. Степанова Н.М. Участие женщин в политической жизни: сравнительный опыт России и Великобритании // Женщины в российском обществе. – 2011. – №18. – С. 88-94.

86. Темкина А.А. Коллективные действия в женском движении // Общественные движения в современной России: от социальной проблемы к коллективному действию / Отв. ред. В.В. Костюшев. – М.: Институт социологии РАН, 2009. – С. 233-238.

87. Українське життя в Севастополі. Бібліотека ім. Марії Фішер-Слиж / Луговий О. Визначне жіноцтво України. Українське жіноцтво на Американському континенті та його діяльність. <http://ukrlife.org/main/evshan/women_uausa.html>.

88. Федосеева Н.Н., Костромина Д.Д. Права женщин // Социальное и пенсионное право. – 2007. – №3. – С. 38-44.

89. Фромм Э. Бегство от свободы. – Мн.: Харвест, 2003. – 120 с.

90. Хазратова Н. Психологія відносин особистості й держави. – Луцьк: Вежа, 2004. – 144 с.

91. Фурман А.В. Психокультура української ментальності. – Тернопіль: Економічна думка, 2002. – 132 с.

92. Фурман А.В., Надвинична Т.Л. Основи гендерної рівності: навч. посіб. – Тернопіль: Економічна думка, 2006. – 168 с.

93. Хасбулатова О.А. Опыт и традиции женского движения в России (1860– 1917). – Иваново: изд. Ивановского ун-та, 1994. – 233 с.

94. Хасбулатова О.А. Теоретико-методологические основы исследования женского движения // *Феминология: методология исследования и методика преподавания. Тезисы докладов всероссийской научно-методической конференции, Иваново, апрель 1996 г.* – Иваново: изд. Ивановского ун-та, 2006. – С. 122-128.

95. Хрисанова С. Сучасна модель становища жінки в суспільстві // *Міжвідомчий науковий збірник. К.: КНЕУ, 2001.* – Т. 23. – С. 235–238.

96. Шинелева Л.Т. *Общественные организации и власть.* – М.: „Дашков и К», 2002. – 228 с.

97. Ярош О. Структуризація жіночих організацій України // *Наукові записки.* – 2000. – Серія «Політологія і етнологія». – Вип. 14. – С. 232–243.

98. Chimiak G. *Motywacje społeczników działających w organizacjach pozarządowych w Polsce. Proba typologii // Samoorganizacja społeczeństwa Polskiego: trzeci sektor i wspólnoty lokalne w jednoczącej się Europie.* – Warszawa: IFiS PAN, 2004. – S. 106–134.

99. Hapon N. *Die Lösung des Dilemmas «öffentlich/privat» in den Aktivitäten ukrainischer Frauenorganisationen // Europäische Transformationen von Öffentlichkeit und Privatsphäre in ukrainisch-deutscher Perspektive.* – Münster: Westfälischen Wilhelms-Universität, 2010. – S.12–13.

ДОДАТКИ

Додаток 1

	Основа класифікації	Вид	Особливості
1.Що являє собою документ	За статусом джерела	Неофіційні джерела	Джерела (статті) належать до неофіційних, так як всі вони надруковані не в певному офіційному виданні, а на Інтернет-сторінках феміністських організацій
	За мотивами створення	Спровоковані	Інформація під впливом певної, що вже трапилась або планується події в Україні чи світі
	За носієм інформації	Письмові	Тексти статей, дописів
2.Контекст	Представлені у суспільному дискурсі, публіцистична тематика		
3.Автор	Єдиного автору немає. Кожна стаття написана різними авторами, яких хвилює та чи інша тематика		
4.Мета створення	Інформування громадян України стосовно ідей фемінізму, ролі жінок у суспільстві, феміністичних рухів, акцій тощо.		

5. Надійність документів	Не всі статті можна вважати надійними, оскільки, частина з них написана під емоційним волевиявленням. Але ті дописи де є посилання на зовнішні офіційні джерела можна вважати абсолютно надійними	
6. Достовірність зафіксованих даних	<p>Критерії перевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Статус документального джерела 2. Наявність процедур контролю 3. Мотиви створення документів 4. Умови створення документу 	<p>Не всю інформацію можна вважати достовірною, оскільки, вона не завжди перевіряється авторами статей. Головною метою створення документу є саме трансляція інформації про феміністичний рух як такий.</p> <p>Всі статті створені як фідбек на ідею рівності між чоловіком та жінкою та пропагування значущості жінки у сучасному суспільстві.</p>
7. Суспільна дія документа	Інформування щодо діяльності та інтересів феміністських організацій	
8. Фактичний зміст документа	Статті містять доволі різноманітну інформацію щодо фемінізму загалом, ідей рівності між чоловіками та жінками	
Висновки щодо авторів документів	Автори статей особи, що володіють знаннями щодо гендерної проблематики, проблем фемінізму тощо.	

Додаток 2

Категорія	Субкатегорія	Субсубкатегорія	
1. Контекст	1.1 політичний	1.1.1 впровадження реформ	
		1.1.2 державні допомоги	
	1.2 правовий	1.2.1 насильство над дітьми	
		1.2.2 порушення прав людини	
		1.2.3 торгівля жінками	
		1.2.4 рабство	
	1.3 соціальний	1.3.1 просвітницькі заходи (лекції та семінари)	
		1.3.2 марші та акції підтримки рівності	
		1.3.3 проведення інтерв'ю з відомими особистостями щодо гендерних питань	
		1.3.4 дозвіллова сфера	
	2. Рівень висвітлення подій	2.1 міжнародний	2.1.1 міжнародні форуми
			2.1.2 міжнародні рухи, акції
			2.1.3 міжнародні феміністичні принципи
2.2 Україна		2.2.1 реформи в країні	
		2.2.2 всеукраїнські акції	
		2.2.3 просвітницькі заходи	
2.3 особистісний		2.3.1 конкретна людина, але не феміністка	
		2.3.2 феміністка	
		2.4 абстрактний	2.4.1 відсутність прив'язки до будь-якого з рівнів
		3.1 діяльність учасниць	

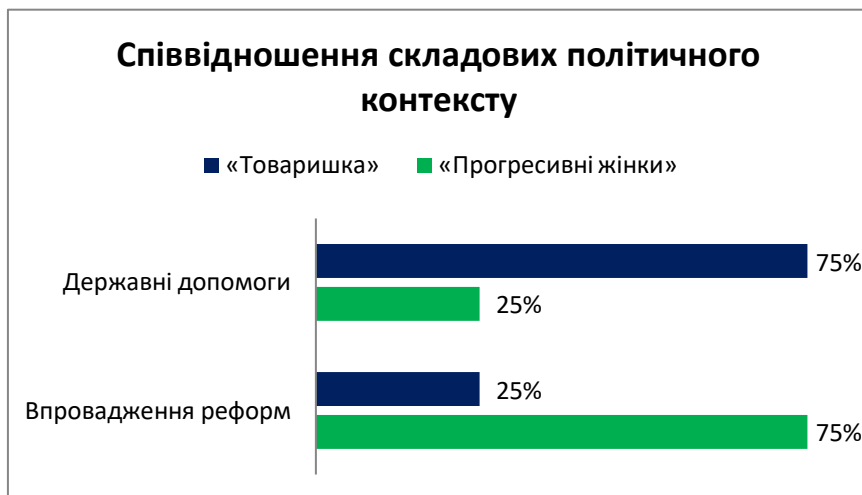
3. Суб'єкт діяльності	феміністичної групи	
	3.2 діяльність представників влади	
	3.3 діяльність українців	
4. Тематичні заходи	4.1 тематичні вечори	
	4.2 тематичні тижні	
5. Структурні елементи організації	5.1 місія	
	5.2 принципи роботи	
	5.3 пріоритетні напрямки роботи	
	5.4 проекти	
	5.5 сторінка в соціальній мережі	
	5.6 учасники групи	
6. Оцінка	6.1 Оцінка+	6.1.1 схвалення
		6.1.2 переваги
		6.1.3 підтримка
	6.2 Оцінка-	6.2.1 критика
		6.2.2 недоліки
	6.3 Оцінка +/-	6.3.1 відсутні оціночні судження

Додаток 3

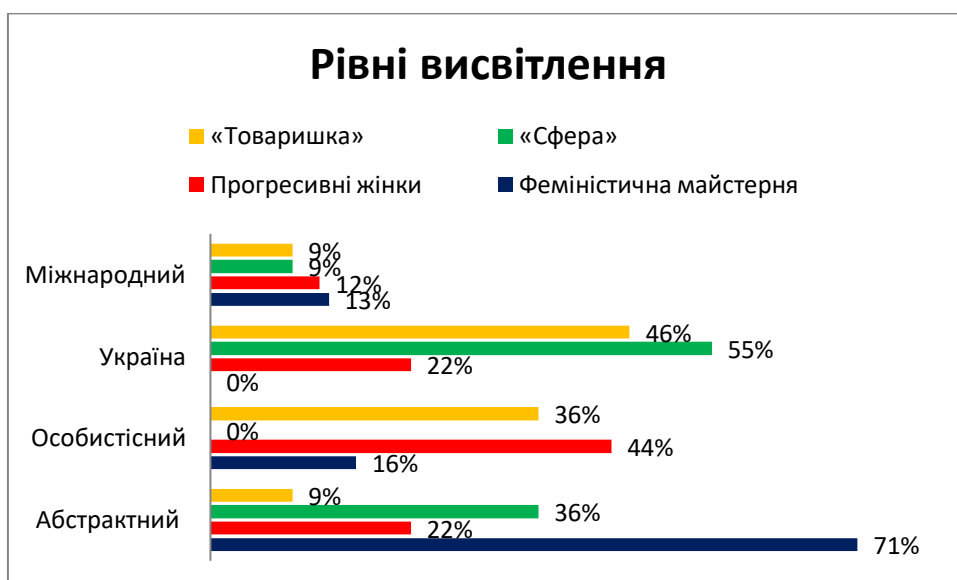
Категорія	Субкатегорія	Субсубкатегорія	<i>Феміністична майстерня</i>	<i>Прогресивні жінки</i>	<i>Сфера</i>	<i>Товаришка</i>	
1.	1.1	1.1.1		6		1	
		1.1.2		2		3	
	1.2	1.2.1		2			
		1.2.2		12		4	
		1.2.3		9			
		1.2.4		4			
	1.3	1.3.1	7	7	22	2	
		1.3.2	8	2	5	1	
		1.3.3	5				
		1.3.4	2	5		4	
	2.	2.1	2.1.1			1	
			2.1.2		2		
			2.1.3	3	1		4
2.2		2.2.1		1		8	
		2.2.2		3	4	5	
		2.2.3		2	2	7	
2.3		2.3.1		5		7	
		2.3.2	4	7		9	

	2.4	2.4.1	17	6	4	4
3.	3.1			14	2	6
	3.2			2		4
	3.3	3	3	5	2	9
4.	4.1			7	2	
	4.2			1	5	
5.	5.1		1	1	1	1
	5.2		1	1		1
	5.3			1	1	
	5.4			1	1	2
	5.5			1		
	5.6			1		1
6.	6.1	6.1.1	2	5		3
		6.1.2		2		
		6.1.3	1	3		
	6.2	6.2.1	3	7	1	8
		6.2.2		1		
	6.3	6.3.1	15	9	9	12

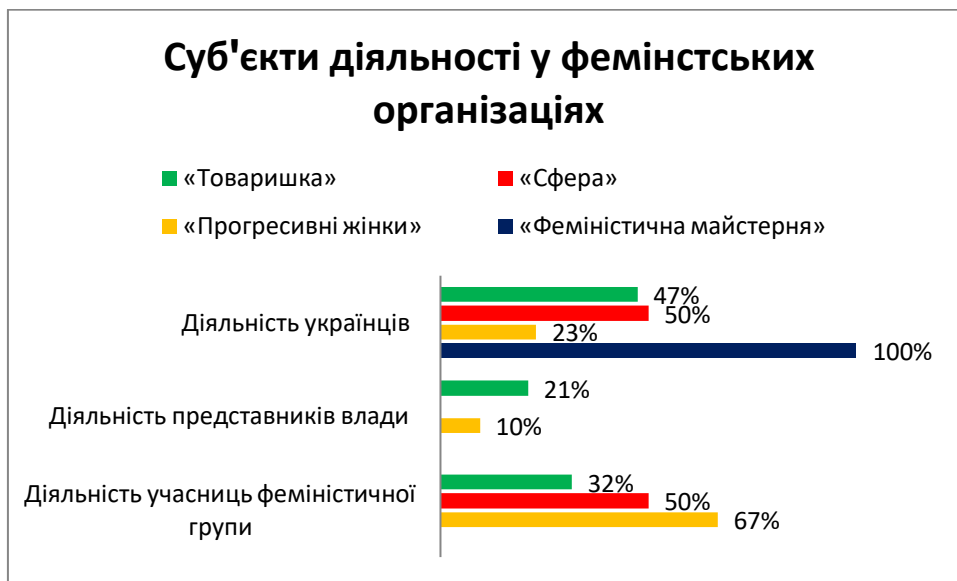
Додаток 4

Додаток 5

Додаток 6

Додаток 7

Назва організації	Місія (мета)	Принципи роботи	Пріоритетні напрямки роботи	Проекти	Сторінка в соціальній мережі	Учасники групи
Феміністична майстерня	+	+				
Прогресивні жінки	+	+	+	+	+	+
«Сфера»	+	+	+	+		
«Товаришка»	+	+		++	+	

Додаток 8

